46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 399 Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/15 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 ՈՒՐԲԱԹ 10 ՋԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 2 ԱՂՕՍԹՕՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղջ Ակի ճատէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ կա՛ չեն արձակիր։

Մանզումէյի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیتهدر
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառաներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ, ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԻՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Զոր այսօրուընէ կը սկսինք հրատարակել։

Այսօր կ'աւարտի մեր «Նախանձոտ կինը» թերթօնը, որ այնքան տենդոտ հետաքրքրութիւնով մը կարդացուեցաւ։

Թերթօնի նկատմամբ ընթերցողներուն ցոյց տուած սէրին և ունեցած նուրբ ճաշակին գոհացում տալու համար, այսօրուընէ իսկ կը սկսինք հրատարակել ծայրայեղօրէն հետաքրքրաշարժ և անօրինակ կերպով չահեկան թերթօն մը,

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

առանց եւրոպական թերթօնի չնգելու համար ընթերցողները, և ուրեկ վստահ ենք թէ, և ո՛չ մէկ ընթերցող պիտի կրնայ չախորժիլ, քանի որ անիկա հիւսուած է եւրոպացի հռչակաւոր վիպասանի մը գրիչին պատկերազարդ ու կենդանի նկարներու ցուցադրութեան հիանալի կարողութիւններովը, թերթօն մը, որուն չորս տողը կարդացող մէկը չկրնար ընդհատել, և որ վաղուանին համար միշտ նոր, միշտ հրապուրիչ անակնկալ մը կը պահէ, յուզումնալից հետաքրքրութեան մը մատնելով ընթերցողին ուշադրութիւնը։

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸին հեղինակը՝ թերթօն-վիպագիր մըն է, որ ամէնէն մեծ հմտութիւնը վայելած է իր երկրին մէջ, ռամիկէն մինչեւ ուսեալին աչքին, միանգամայն տիրանալով անգին հարստութեան մը, իր քանի մը գործերով, որոնք մարդկութեան կեանքը կը պատկերացնեն, և որոնց մէջ ամէն մարդ բան մը կը գտնէ իրեն համար։

Կիներ, աղջիկներ, երիտասարդներ անհուն հիացում մը ունին իր տաղանդին վրայ, և տարէցներ անգամ, կը պատմուի թէ, մասնաւոր խանդաղատանքով մը կը սիրեն իրենց վիպասանը, որ աշխարհիկ կեանքին բոլոր այլազան դրուագները վեր առած է իրենց աչքին և չատ մը մութ խաւերուն իսկական պատկերը ցուցադրած է։

Գաղափար մը տալու համար իր՝ և իր գործերուն մասին, հոս մէջ կը բերենք ֆրանսայի ամէնէն հռչակաւոր վիպասանին **ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ** կարծիքը **ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ**ին հեղինակին նկատմամբ, ապացուցած ըլլալու համար թէ ի՛նչ ախորժակով և հետաքրքրութիւնով մըն է որ պիտի կարդացուի

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

ամէն կարգի, ամէն հասակի և ամէն տարիքի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԷ
ԱՌԱՆՑ ԽՏՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ Ո ԵՒ Է ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԵԱՆ

« Սիրելի պարոն,

կը գրէ Էմիլ Զոլա

ՄԱՐՔ ՄԱՐԻՕԻ

«Կարդացի ձեր վերջին գործը, եւ հիացում միայն ունեցայ վիպելու այն անմման կարողութեան, դէպքերու այն ճարտար զօդման, կեանքի այն արուեստներ պատկերացումին վրայ, որոնք ձեր գրիչին անզուգական յատկութիւններն են։ Յաջողած էք, եւ կը բաղձայի որ Բարիզի ամէն զատակ կարդար ձեր նոր վէպը, տեսնելու համար ապրուած, իրական ու կենդանի այն կեանքը, զոր այնքան հիանալի ճարտարութիւնով մը եւ դրուագներու այնքան ճշգրիտ իրականութիւնով մը կրցած էք պատկերացնել։

«Իմ անկեղծ շնորհաւորութիւններս ձեր եզական արուեստին համար։»

Այս տողերը կը բացատրեն թէ, ինչ վէպի մըն է որ հաճոյքը պիտի ունենան վայելել ընթերցողները, սկսելով կարդալ **ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ**։

Ուրեմն սկզբնաւորութիւն մը, չշրկուելու համար **ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ** նոր թերթօնէն՝ **ԶՈԼԱՅԻ** իսկ գնահատումին արժանացած թերթօնէն՝

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ընթերցողներուն ծանօթ է Մուշեղ վարդապետի «Բնապաշտ Քարոզ»ին մասին յարուցուած աղմուկը, որուն մէջ ոմանք հմուտ արմատականին մեծ հիւլէի վարդապետութեան մէջ կը կարծէին տեսնել հոգիի անմահութեան ուրացում մը։

Հոս կը հրատարակենք նոյն ինքն Մուշեղ վարդապետի պատասխանը, այդ խնդիրին նկատմամբ, ուր երկաթ գրիչով մը ջատագովականը կ'ընէ «Բնապաշտ Քարոզ»ին հեղինակը կրօնին հաստատութեանն գիտութեան կարծեցեալ ոնձգութիւններուն դէմ, եւ ուր ներհուն վարդապետը ի յայտ կուգայ համոզուած հաւատացող մը, այնպէս՝ ինչպէս պէտք է կողերին համար։

Կասկած չկայ թէ Մուշեղ վարդապետի ամէնէն կծու քննադատները անգամ պիտի գոհ մնան այս հաւատաքննական խոստովանութենէն, ռանի որ անոնք կ'ուզէին Հաւատքին ցոլացումը տեսնել երիտասարդ Արմատականին քով։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Այնպէս կը կարծեմ թէ, ժամանակն է հիմա, որ քիչ մըն ալ մենք խօսինք այն քարոզին առթիւ, որ «ամէնէն դարասկզբիկը» կոչուեցաւ ոմանց բերնով և այն թիւր ծեքութիւններուն առթիւ, որոնք «իբր դարաւվերջիկ» տգիտութիւններ՝ երբեմն չարակամօրէն և երբեմն կուրօրէն՝ մէջտեղ նետուեցան, իբրեւ արդիւնքը սխալ հասկացողութիւններու։

Անշուշտ ընթերցողները կռահեցին, թէ խնդիրը մեր «Բնապաշտ Քարոզ»ին շուրջը կը դառնայ։ Ես քիչ մը ուշ կ'անդրադառնամ այդ կէտին, ժամանակ տալու համար մեր ընդդիմախօսներուն, որպէս զի սթափած ըլլան անոնք իրենց éxtaseէն, և վերստին տիրացած իրենց մտքի գիտակցական normale վիճակին պաղարիւնութեանը առանց որուն ո՛չ իրենք բան մը հասկցած պիտի ըլլային իրենց գրածներէն, և ո՛չ ալ մենք կարող պիտի ըլլայինք իրենց վրիպանքները մատնանշել, քանի որ ընդունուած սկզբունք մըն է թէ երբ մարդ գաղափար մը կը յղանայ։ ինքզինքը անոր մէջ կը բանտարկէ, և չուզեր՝ գոնէ ժամանակի մը համար՝ անորմէ բաժնուիլ, փոյթ չէ թէ բոլորովին սխալ հետեւութիւններու առաջնորդէ զինքը։ Մարդ իր գաղափարին հանդիսատեսը կամ դիտողը եղած ատեն միայն պիտի կրնայ զանի քննադատել կամ վաւերացնել։

Այդ մեր քարոզին առթիւ մեր «պատուելիական» ընդդիմախօսները հոյլ մը քղանցքը օձիքին չյարմարած դիտողութիւններ քլթեցին մէջտեղ։ Այսօր, դատապարտուած կ'զգամ ինքզինքս հրապարակաւ խոստովանելու թէ այդ գրուածքներէն բան մը չի հասկցայ, բացի սա պարագայէն թէ ատենց կրայոյզ հեղինակները խոշոր արգիւութիւններ մը տողած էին։ Նոյն իսկ մեր օտար գաղափարակիցներն անգամ, մեր thèseը պաշտպանած ատեններին, չատ բան մը չէին հասկցած այդ յարձակողական գրուածքներէն, ու կը մատնանշէին միայն ընդդիմախօսներուն կեղծպարիչութիւնները։

Ցաւալի իրողութիւն մըն էր որ տեղի ունեցաւ։ Փոյթ չէ։ Այդ իրողութիւնը այն էր որ անոնցմէ ոչ ոք կրցաւ նիւթին թափանցել կամ կամաւ և կամ ակամայ, և Բնապաշտ քարոզը՝ որ տիեզերական օրէնքի մը անյեղլի սկզբունքները կը բանաձեւէր, ընդդիմախօսներու կողմէն չարամիտ թագնութիւնով մը ուղղուեցաւ նոյնացնել նիւթապաշտութեան (matérialisme) հետ։

Նմանօրինակ աղբիւրներէ գրուած նամակներ ալ կը ցուցնէին թէ, քարոզիս մէջ կարծած են տեսնել ուրացում մը «հոգւոյ անմահութեան»։ մեր քարոզին մէջ «հոգի»ի խնդիրը չօշափուած չէր բնաւ։ Եւ պէտք մըն ալ չի կար, երբ նպատակնիս բնութեան մէջ օրէնքին արտացոլացումն էր սոսկ։ Աւետարանի հաւատքը արդէն պէտք չէր թողուր հոգիի խնդրոյն վրայ նոր բան մը ըսելու։ Այդ հաւատքն էր որ կրզօյի ըսել՝տուաւ։ «Ինչպէս որ բնութիւնն (nature) ու մարդը բաւական չեն ինքզինքին իրենք իրենցմով բացատրելու, նոյնպէս բաւական չեն ինքզինքին կառավարելու։ Տիեզերքին և մարդկասերին կառավարութիւնը տիեզերքի մէջ մարդկային բանականութեան դիտած բնական իրողութիւններու և օրէնքներու ամբողջութենէն ուրիշ բան մըն է, և ուրիշ՝ այն դիպուածական օրէնքներէն և իրողութիւններէն, զորս մարդկային անկախութիւնը կը ներմուծէ հոն, այսինքն թէ մեր ծանօթութեան սակ ինկող բնական ու մարդկային կարգէն վեր ու անդին, կայ գերբնական ու գերմարդկային կարգը, զոր Աստուած կը կարգաւորէ ու կ'ընդլայնէ մեր նայուածքի սահմանէն անդին»։ Եւ Կիզօ իր այդ տողերը կը գրէր անանկ ժամանակի մը մէջ, երբ կրօնական բարեկարգութեան թուականէն սկսեալ կրօնքի և գիտութեան անհեթեթ պայքարը (?) գրեթէ առաջին անգամ կը զգենուր իր ամէնէն կրկնոտ հանգամանքը։ Կիզօ՝ Քրիստոնէութեան ոգեկանութեան ամէնէն գիտակից պաշտպանը՝ իր ժամանակին, իր գիտնականութիւնն ու Ակադեմականի պերճախօսութիւնը լծորդեց իր հաւատքին, պաշտպանելու համար Քրիստոնէութիւնը, ու միեւնոյն ժամանակ՝ իրեւ հաւատքի մարդ մը, պահանջեց եկեղեցիէն, որպէս զի Քրիստոնէութեան թոյլ տրուի իր կորսնցուցած կալուածը նորէն գրաւելու, և ինքզինքը փոխտալու մարդկային ընկերութեան նորագոյն ձեւերուն, որոնք իմացական ու ընկերական յեղաշրջումի մը ծնունդն էին, և որոնց ամէնքին գործիքը կամ դիտողը պիտի ըլլանք տիեզերքի այն խեղճ ու կրակ անկիւնին մէջ որ մարդուս mondeը կը կոչուի։ Որովհետեւ հմուտ ու քրիստոնեայ իմաստասէրը Աւետարանէն ներշնչուած սա հաւատքը ունէր թէ Քրիստոնէութիւնը չատ աւելի հոգիներ պիտի կրնար չահիլ իր «թոյլատուութեամբը» որքան կորսնցուցած էր եկեղեցիին անհերողութիւնով։

Կը չեշտենք սա պարագան թէ նիւթն էր եղած մեր այդ քարոզին նիւթը, թողլով որ Աստուած իր սահմանած կերպով անմահացնէ մեր հոգիները, որոնց գոյութիւնը վտանգուած է մի միայն այն մարդերուն մէջ, որոնք սոսկ մարմնի նիւթը կ'ապրին, առանցիրենց մէջ զգալու հոգիին ամբարձումները։ Եւ եթէ պէտք ըլլար համակ գիտական ու բանաստեղծական այդ մեր քարոզը անգամ մըն ալ բանաձեւելու տարբեր նմանութեամբ մը, մենք չպիտի վարանէինք զանի սապէս ամփոփելու, «Բնութիւնը՝ որ իբր անսպառ հարստութեան մը դրամատունը, բիւրաւոր մարդերու վարկ կը բանայ կեանէ վրայ, և պէտք եղած նիւթերը փոխ կու տայ անոնց, չարուն նակ այդ կեանքերը կազմելու համար մանուան վերջին պահուն, տարբաղդութիւնը, (ռամկին ու ընդհանրացած բառով «գերեզմանը») կը ծառայեցնէ իբր հաշուեյարդարի սեղան մը, ուր կը ներկայանան մարդիկ իրենց պարտքը վճարելու ընութեան, իրենց օրերուն բաղադրեալ տոկոսով։ Այդ դրամատունը կազմուած է ծանօթ ու անծանօթ «նիւթ» անդամներէ, որոնք բնութեան օրէնքին ընկերութիւնը կը մարմնացնեն, իրենց իւրաքանչիւրին կողմէն մատուցուած դրամագլխի բաժիններով։ Գերեզմանը՝ իբր հաշուեյարդար՝ իր նեխուտի վերլուծումներով մարդկային յօրինուածքին բջիջները կը զատորոշէ, անոնցմէ իւրաքանչիւրը դարձնելու համար անոնց, որոնք այդ բջիջները փոխ տուած էին մարդուն։

Կը կրկնենք թէ մեր ընդդիմախօսները պռոչցացին սոսկ, և ուզեցին դատափետել, հայհոյել միայն, առանց «ինչո՞»ն և «ինչպէ՞ս»ը ըսելու։ Եւ որովհետեւ «կիրք»ը մոլորութեան առաջնորդն է, իրենք իսկ չկրցին զգալ՝ այդ կիրքն չլսախաւորած՝ թէ որքան սխալ հետեւութիւններու կ'առաջնորդեն ինքզինքին անանկ ատեն մը, երբ մեր Բնապաշտ Քարոզը հերքելու պաշտօնը կ'ըստանձնէին։

Ընդդիմախօսներու գրուածքներուն մէջ՝ վերը յիշատակուած ու գլխաւորաբար մատնանշուած նիւթի շեղումէն զատ՝ ընդհանրապէս կը տեսնուէին գաղափարի սխալներ, որոնք պատիւ չեն բերեր օ՛չ գրողներուն և ոչ ալ զանոնք հիւրընկալող թերթերուն։

1. Մեր ընդդիմախօսներէն մին, թերթի մը մէջ Քրիստոնէական եկեղեցին կը նկատէր «դիւրաբեկ և չամանդաղի պէս նուրբ արձան մը»։ Ասկէ աւելի տգէտ դաւանանք մը, Քրիստոնէութեան ոգին հակասող ասկէ աւելի ամբարիշտ հաւատք մը չպիտի կրնայինք երեւակայել մարդու մը մէջ, որ օ՛չ միայն քրիստոնեայ անուանը կը կրէ, այլ և այնքան ձախողօրէն կը ձեռնարկէ Քրիստոնէութեան իբր թէ վտանգուած դատը պաշտպանել։ Ընդհակառակը։ Աւետարանը այդ եկեղեցին կը դաւանի ամուր հիմերով, հաստատուն, հակայ, կրանիթի ժայռերու պէս գոյութիւն մը, որուն ոչ ոք պիտի կրնայ յաղթել։ Ատանկները թող մատուութեամբ կարդան Մատթէոսի Աւետարանին ԺԶ գլխուն 18 համարը։ Եթէ ստուգիւ Քրիստոնէական եկեղեցին անոնց կարծածին պէս «դիւրաբեկ և չամանդաղի պէս նուրբ արձան մը եղած ըլլար,» ինչ որ չէ բարեբաղդաբար, այն ատեն չպիտի արժէր որ մենք մարդիկս հազարաւոր տարիներ կառչած մնայինք անոր, մեր կեանքովը ու մեր արիւնովը։ Հաւատք ունեցէք քիչ մը, և խնայեցէք Քրիստոնէական եկեղեցիին։

2. Նոյն ընդդիմախօսը խօսքը ինձ ուղղելով կ'ըսէր. «Կը շարունակէք փայփայել այն ամէն վճիռները, որոնք նախապաշարուած համայնքի մը կողմէ կնքուեցան ձեր ճակտին»։ Կ'ըմբռնենք թէ «վճիռները» մեծ դեր կը խաղան անհաւասար ելեւէջներուն մէջ մարդկային կեանքին, որ տիեզերական ձեւին (forme) և ուժին (force) յարուցած պայքարներուն համայնապատկերին մէկ տեսարանը կը ձեւացնէ։ Մարդիկ՝ սակայն՝ իբրեւ տրամաբանող ու վերլուծող մտքեր՝ իրաւունքը ունին նոյնիսկ վճիռներուն մէջ փնտռելու այն արդարադատ ոգին, որ վճիռներուն գոյութեան իրաւունքը պիտի երաշխաւորէ։ Այդ միեւնոյն տրամաբանող միտքն ու Քրիստոնէական հաւատքը մեզի կը սորվեցնեն թէ արժէք չունին այն վճիռները, որոնք տգիտութեան մը, հակառակութեան մը, կրքի մը, և կամ նախապաշարումի մը, ծնունդն են եղած։ Ու մեր ընդդիմախօսը երբ ճակտիս կնքուած վճիռներուն իբր հեղինակ կը ներկայացնէ «նախապաշարուած համայնք մը»», ինքը կ'ըլլայ այդ վճիռներուն արժէքը ջնջողներուն առաջինը։ Ահ, եթէ մեր ընդդիմախօսները ունենային սիրտ մը, որուն մէջ բնակած ըլլար իրենց ելնելը. և կամ ելուսնի մը, որուն մէջ «էրդ» մը ունեցած ըլլային, այն ատեն իրենք պիտի ըլլային իրենց անձին խնայողները, հեռացնելու համար ինքզինքին ատանկ անտրամաբանական արտառոցութիւններէ։ Քրիստոնէական եկեղեցին նախապաշարումը հաւատք չի ճանչնար բնաւ։ Նախապաշարումը բարոյական

1

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ» ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՄԱՐՔ ՄԱՐԻՕ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ա.

Տղեկ մը՝ դաստարանին առջեւ

—Իրա՞ւ, բնաւ պատապարան մը չունի՞ ատ տղան, ըսաւ նախագահը պատասխանին՝ որ դատարանը եկեր կեցեր էր։ Ամէն տեղ հարցուցէր փնտռեցէր։

—Այո՛, պարոն նախագահ, —ըսաւ վկան։ Ատ պզտիկ տղուն՝ Բօլ Կալուին բառերը շատ ճիշդ են։ Երեք ամիս է որ հայրը հիւանդանոցը մեռաւ մորը մեռնելն ալ հինգ տարի կ'ըսէ։ Հայրը մեռած ատենը իր դրացիին՝ Սէպաթիէն Լէբլանին յանձնեց զայն, որ իրեւ զաւակ քովը պահէ։ Սակայն ատ Լէբլան՝ որ արհեստով իր գիւղին կլայեկագործն է, տղուն պարապ տեղը հաց չի կերցունելու համար՝ ամէն ատեն ատին անդին կը ղրկէ եղեր, որպէս զի երթայ տուներէն կլայեկուելիք անօթներ առնէ։ Ու կալուին մահէն ետքն ալ, ատ դրացին այդչափով ալ գոհ չըլլալով, ուզեր է գլուխէն բոլորովին հեռացուցնել տղան և գրեթէ փողոցը ձգելու վրայ է եղեր։ Ինք ատ որոշումին վրայ եղածատեն, Ֆլէշառ անունով, իր մէկ բարեկամը ըսեր է որ, քովը պիտի առնէ ատ տղան և արհեստ պիտի սորվեցունէ։

—Ֆլէշառ՞ո մի, ըսաւ նախագահը, բայց կարծեմ ատ անունով մարդ չի կայ մեր գիւղին մէջը, անանկ չէ՞։

Նախագահը ատ հարցումը կ'ուղղեր իրեն փոխանորդին՝ որ թուղթեր թղթատելով զբաղած էր։

—Իրաւունք ունիս պարոն նախագահ, — ըսաւ անդիէն դատարանին զինուորը, Ֆլէշառ մը կար, որ անցած չաբաթ 13 ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, տասը տարու տարեկան մը ծեծելով չորս կողմէն վիրաւորելուն համար՝ որ ցաւէն մեռեր էր։

—Այո՛, ճիշդ է, ըսաւ նախագահը, նուազի և մուրացկանութեան դասատուին համար է, որ ժողովուրդէն դրամ մուրալու համար տղաքներ կը ղրկէր և երբ բան մը չառած վերադառնային անոնք գէշ գէշ կը տիպէր։

—Ճի՛շդ ան է։ Շատ անգամ մեռցունելու կամ չնչահեղձ ընելու ատիճան կը ծեծէր զանոնք։

«Քանի մը անգամ դատի կանչուեցաւ, լեցուն վկաներ կային, ու հո՛ս իսկ, տղաքները երբ իրենց դահիճը կը տեսնային իրենց դէմը, ամէնն ալ կը դողային կեցած տեղերնին։

—Արդեօք ատ Ֆլէշառն է որ պզտիկ Կալուն ալ քովը առեր է։

—Չեմ յուսար, բարի ձեռքերու մէջ էր ատ պզտիկը, ըսաւ դատաւորներէն մէկը։

Այն ատեն նախագահը ներկայացողին դէմաւ որ 11 տարեկան սիրուն վախնալու դէմք մը կ'առնէր կարծես, ըսաւ.

—Հո՛ս, մօտս եկուր, մի վախնար մենէ, մենք բարի մարդերը չենք պատժեր, այլ միայն անոնք որ չար են։

«Մօտեցիր որ ձայնդ լսենք»։

Ոտիկանը տղուն ձեռքէն բռնեց և երեք սանդուխներէն վեր հանելով, նախագահին առջեւը տարաւ։

Այն ատեն նախագահը հարցումները սկսաւ։

—Վարպետդ կը ծեծէր քեզի անանկ չէ՞։

—Այո՛ պարոն, պատասխանեց տղան ցած ձայնով։

—Եւ ատոր համար էր որ քովէն ելար, հա՞։

—Այո պարոն։

—Նուագարանով մուրալու կը ղրկէր, և երբ դրամ չի բերէիր կը բարկանար, չէ՞։

—Չէ՛ պարոն, ես ամէն ատեն դրամ կը բերէի, —ըսաւ պզտիկ Բօլը, խարտեաշ գլուխը վեր վերցունելով։

Իր աս վիճակին մէջը այնքան սիրուն էր աս տղան, որ տեսնողներուն դուրը պիտի չարժէր։

—Բայց դուն կ'ըսես որ կը ծեծէր կոր քեզի վարպետդ։ Եթէ դրամ կը բերէիր, ուրեմն ինչո՞ւ կը չարչարէր քեզի։

Տղան գլուխը վար կախեց պատասխանել չի համարձակելով։

—Մի՛ վախնար. Ֆլէշառը ալ բան մը չի կրնար ընել քեզի. բանն է։ Ամէն բան կ'ըսեն դատաւորին։ Բեզի չախելու համար չէ որ աս խօսքերը կ'ըսեմ քեզի. պատասխաններուդ պէտք ունիմ, ըսուածներուն ճիշդ կամ սխալ ըլլալը հակընալու համար։

«Ըսէ՛, ինչո՞ւ կը ծեծէր քեզի.

—Ինծի մէկ անգամ մը մինակ ծեծեց պարոն, պատասխանեց պզտիկը։

—Ատոր համար փախար քովէն։

—Այո՛ պարոն։

—Է վարպե՞տդ էր որ ընկերոջդ և քեզի պատուիրեց որ գողութիւն ընէք, չէ՞։

(Շարունակելի)

անձնիշխանութեան դէմ լարուած մը-թութիւն մըն է, խաւար մըն է, որուն մէջ Աստուած Բա՜ մը և մարդ էր (chose) մը կը դառնայ։ Հաստատուած ու տիեզերապէս ընդունուած իրողութիւն մըն է սա։ Այդ բարոյական անձնիշխանութիւնը Քրիստոնէութեան ամենակարեւոր հիմերէն մին է, ու պիտի մնայ։ Նախապաշարումը քանդուին է քրիստոնէութեան ասեղնագործած դրուագին։ Այդ բարոյական անձնիշխանութեամբն ու մարդասիրութեամբն էր որ, Ֆրանքի բառերով, անիկա վիշը իր բարիք մը կը ներկայացնէր և զանի կ'աստուածացնէր վեմ օրինակովը այն անարգուած խաչին, ուր բարձրացաւ Յիսուս և գերագոյն խորհուրդովը (mistére) այն չարչարանքին, որուն մէջ խեղճ հալածուած մը Աշխարհի Աստուած մը կը հրիտակէր։

3. Ու ամենէն վերջ ընդհանրապէս բոլոր ընդդիմախօսները անխղճութիւնն ունեցան ելնել յայտարարելու թէ խոր անդունդ մը կայ կրօնքի և բնական գիտութիւններու միջեւ։ Եթէ այսօրինակ անմիտ վարկածներ, քանի մը հազար տարիներ տուաջ արտայայտուած ըլլային, ու մենք ամենքիս այդ դաւերուն մարդիկն ըլլալու դժբաղդութիւնը ունեցած ըլլայինք, թերեւս հաւատալու հակաբանական մտադրութիւնը զգայինք մեր մէջ, քանի որ այն ատենները ո՛չ կրօնքին գիտակցութիւնը գոյութիւն ունէր և ոչ ալ գիտութիւններուն որոշ ըմբռնողութիւնը։ Բայց հիմա, որ նոյն իսկ կաթոլիկ կղերը՝ հարիւր տարիներէ ի վեր՝ իր նմանօրինակ thèse էն հրաժարած, կը ջանայ՝ հակառակ իր թանձրացած հաւատալիքներուն գիտութիւններու և կրօնքին հաչա զուգակցութիւնը ապացուցանել, և ապացուցանել Ս. Գրոց և բնական գիտութեանց համերաշխութիւնը (կարդացէք Արբա Մուանեցի գործերը), հիմա որ բոլոր աշխարհք կրօնքին և գիտութիւններուն եղբայրակցութիւնը կը ջանայ դուրս ցայտեցնել, հակառակը պնդող և երկուքին միջեւ խոր անդունդներ երեւակայող խելապատակային վարկած մը, պարզապէս զաւեշտավէպի մը տպաւորութիւնը պիտի գործէ մտքերու վրայ։ Եթէ Քրիստոնէական կրօնքի ոգին թագուն կը մնայ չատերէն և անոնք երեւակայական անդունդներ կ'ստեղծեն՝ իրենց ակնոցներուն ծայրէն՝ կրօնքի ու գիտութիւններուն միջեւ, անոնք մոռնալու չեն, թէ բնութիւն ու մարդ կը նմանի դրամարկղի մը, որուն մէջ պահուած են սրտի և հոգիի բոլոր գանձերը։ Կրօնք և գիտութիւն այն երկու բանալիներն են, որոնց ստացումով միայն պիտի կրնանք երեւան բերել այդ դրամարկղին գանձերը։ Կրօնքը իզուր պիտի փորէր առանց գիտութեան բանալիին՝ ակը դառնալ այս հրաշալի հարստութեան, որ այն ատեն իրականութիւններու տեղ «տարակոյսներու» կրակէ անձրեւը միայն պիտի տեղար։ Այդ պատրանքներն ու տարակոյսները ջնջելու միակ կերպն է երկու բանալիները միասին գործածել, այսինքն կրօնք և գիտութիւն զուգընթացել իրարու։

Առանց կրօնի և գիտութեան այս զուգընթացութեան երկինք պիտի դարձրի Աստուծոյ աթոռը եղած ըլլալու հանգամանքէն, և երկիրը տեղի պիտի տայ Անոր տաքերու տակէն։ Ու երկինք չպիտի կրնայ Անոր փառքը պատմել մեզի, Անոր որուն կարողութիւնը տիեզերական յօրինուածութեան և կարգաւորութեան գերակշռող սքանչելիքը կը մնայ։

Ասկէ առաջ կենսական խնդրի մը մէջ։ երբ Քառլայլ, ի միջի այլոց կը պնդէր, թէ Աստուծմէն վախցող ժողովուրդը լաւագոյնն է ժողովուրդներուն, անուանին Քռոմուէլ առանց հերքելու այդ հաւատքին դրդումը, կ'ըսէր «Աստուծոյ վստահեցէք և վառնլամիթերնիդ չոր պահեցէք»։ Քռոմուէլ ամէնէն ճշգրիտն էր որ կը բացատրէր հաւատքի և դրական գիտութեան զուգընթաց կերարկութեան մէջ։ Ու հիմա մենք ալ տարբեր կերպով չէ որ պիտի հաստատենք։ հաւատք ունեցէք բայց ջանացէք այդ հաւատքին կցել գիտութիւնն ու գիտակցութիւնը, որպէս զի կարող ըլլանք հաւատացեալներուն լաւագոյնը դառնալ։ Ուշադրութեամբ կարդացէք 96ի «Ծաղիկ»ին 11 թիւին մէջ «Մըսերի» «Հաւատք» յօդուածը, և պիտի համոզուիք ըսածիս։

Ասոնք ալ վճիռներ են, որոնք՝ վստահ կրնաք ըլլալ, թէ բնաւ «նախապաշարուած համայնքի» մը արտադրածները չեն, վերլուծեցէք զանոնք, և հոն պիտի գտնաք կրօնքին ու գիտութեան հեշտ զուգակցութիւնը, ուրկէ մարդ չկրնար ինքզինքը դուրս նկատել, առանց իր արժանիքէն բան մը կորսնցնելու։

Ու ամէնէն յետոյ մեր ընդդիմախօս յօդուածագիրներէն մէկուն բառերը փոխ առնելով, ըսենք թէ «աւելի քմահաճոյքին» առջև նեռուելիքները չէին որ կը պակսէին իրենց բոլոր գերուածքներուն մէջ,

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ԱԼՔՈԼԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Դժուարին գործ մըն է ֆրանսական պիւտճէն հաւասարակշռելու աշխատութիւնը որ կը ծանրաբեռնուի Մ. Ռուվիէի վրայ։ մանաւանդ այն արտաքոյ կարգի ծախքերու միջոցին զոր միաքանական 2500 դպրոցներու նոր յառաջ եկած փակումը պիտի պատճառէ գանձին։ սակայն Խորհրդարանին ծրագիրներ ներկայացնողները չեն պակսիր և բազմաթիւ են անոնք որոնք անվրէպ միջոցներ ունին բացը գոցելու։

Առաջին տեսութեամբ, այնպէս պիտի կարծուէր թէ երբ խիստ խնայողութիւն մը ըլլուէր, հանրային արժեթուղթերու գործին մէջ, այդ խնայողութիւնը պիտի կրնար պակսեցնել ծախքերը շատ խոշոր համեմատութեամբ —երեսուն տարուան մէջ պետութեան պաշտօնատարներուն և պաշտօնեաներուն թիւը եռապատկուած է, և բնականաբար, պիւտճէին վրայ այդ պատճառաւ բարդուած գումարը, և յառաջխաղացութիւնը իր բարձրացած ընթացքը կը շարունակէ— այս խնայողութեան խնդիրը շատ պարզ է լսողանալ բայց շատ դժուար է զայն գործադրել։

Այսպէս ուրեմն պէտք է այս գաղափարին առջեւ կանգ առնել, ու փնտռել աւելի անտեսական գիտութեան մը միջոցները։ հիմակու հիմա, պետութեան մենաշնորհներն են որ բոլոր քաղաքական և երեւմտական առաւելութիւնները կը վայելեն, և որոնք այս վերջիններուն մտածումով, պիտի կարենան այն դարմանը որ պիտճէին պիտի շնորհէ իր առաձգութիւնը, և ամրութիւնը, պիտի դարմանէ անոր վնասները և զայն ի վիճակի պիտի դնէ դիմադրելու ապագային բաղդին բոլոր հարուածներուն։

Նախ և առաջ բէթոլի մենաշնորհն էր որ, մէկ խօսքով, տարին զուտ վաթսուն միլիոն պիտի բերէր պետութեան։ նախկին խորհրդարանը ատիկա վեհանձնօրէն նուէր ընել ուզեց Վալտէք-Ռուսոյի նախարարութեան, բայց Մ. Բայլու դէմ կեցաւ ու հակառակ իր բոլոր յանդգնութեան, մերժեց մեծարժէք նուէրը որ շատ վնասներ յառաջ կը բերէր մենաշնորհի այս վիճակին մէջ մարթուելով։ Յետոյ տեսնուեցաւ որ պետութեան կողմէ խորհրդարանին յանձնուած է երկաթուղիներու մենաշնորհը, բայց բոլոր սոփեստները որոնց դիմում ըրած էին պետութեան պաշտպաններ, չկրցան յաջողիլ մեծամասնութիւն շահելու, մանաւանդ որ Վալտէք-Ռուսոյի կառավարութիւնը երբեք խանդ չէր ցուցներ։

Նոր խորհրդարանին բացումով, մենաշնորհ ունեցողները իրենց եռանդը կրկնուած զգացին, որովհետեւ յուսացին որ խորհրդարանը իրենց ծրագիրներուն չափազանց պիտի նպաստէ։ Առանցվայրկեան մը կորսնցնելու գործի սկսան։ Նախ, մամուլի ուժգին պայքարի մը սկսան, ապացուցանելու համար շաքարի մենաշնորհին անժխտելի օգտակարութիւնը և բացարձակ ստիպողականութիւնը։ Անդամ մը որ շաքարը մենաշնորհուէր պետութենէն, այս աղբիւրէն գանձին եկած եկամուտը կ'աւելնար միլիոններու կարեւոր քանակութեամբ մը։

Այս թանկագին բերքը կէս գինով սպառող հասարակութեան տրամադրութեան տակ կը դրուէր։ ճակնդեղային արտադրութիւնը, «ֆրանսական հողագործութեան այնքան շահաւէտ այս ճիւղը», ամէն տագնապներու դէմ ապահովուած կը մնար։ Իրաւ է որ այս մենաշնորհը աղէկ պաշտպանուեցաւ և նկատողութեան չառնուեցան այն ծախքերը զոր պետութիւնը պիտի ունենար, թէպէտ խնդիրը կ'արժէր որ մէջտեղ դրուէր։

Այսօր քիչ մը մէկդի ձգուած է շաքարը, ալքօլ գործածելու համար։ Ինը տասը տարիէ ի վեր ի զուր մղումտրրուած ալքօլի մենաշնորհին՝ կը փարին նորէն։ Այս մենաշնորհին պաշտպաններուն պատճառաբանութեան մէջ ուշադրաւ կէտը սա է որ, մէկ կողմէն, անոնք կը գանգատին այն յառաջդիմութիւններուն համար զոր ալքոլամոլութիւնը կը կատարէ ոչ միայն քաղաքին գործաւորներուն մէջ, այլ գիւղացիներուն մէջ ալ և որով միւս կողմէն, ալքոլի աւելի մեծ սպառում մը կը յուսան գանձին եկամուտները աւելցնելու համար։ Երկու բաներէն մին. մենաշնորհը կամ պիտի արգիլէ ալքոլամոլութիւնը սահմանափակելով ալքոլի սպառումը — ինչ որ առաւելութիւն մը պիտի ըլլայ հանրային առողջութեան — (այն ատեն ինչ դրամական շահ պիտի ունենայ պետութեան գանձը) և կամ մենաշնորհը կարծուածէն աւելի հարիւր միլիոններ պիտի տայ —ինչ որ չի պիտի կրնայ գոյանալ եթէ հիմակուընէ աւելի ալքոլ չխմէ ժողովուրդը— (այն ատեն ինչ պիտի ըլլայ հանրային առողջութեան խնդիրը)։

Իրաւ է թէ պետութիւնը միակը ըլլալով ալքոլ պատրաստող և սպառող՝ պիտի կրնայ երաշխաւորել այս արտադրութիւնը և պիտի կրնայ զայն բոլորովին զտուած հայթայթել, բոլոր այն ալքոլներուն տեղ որոնք թունաւորելու միջոցներ կը դառնան ատորին տեսակ ըմպելիքներու։

Գանգատ կը յայտնուի և շատ իրաւամբ, սալորի, բոլոր պտուղներու, աչխած գինիներու ըմպելիքներու մեծ քանակութեան համար որոնք ծախուելու յատկացուած են։

Բայց այս ըմպելիները, ընդհանրապէս ալքոլ են առանց զտուած վիճակի, գաղտուկ կերպով չինուած, տակառի տակ գտնուող մրուր մը ուրկէ շատ կը ներարկուի թոքերու մէջ։

Մէջտեղէն վերցնելու համար բոլոր այս վնասակար ոգելից ըմպելիները, և մեանոյն ատեն, տէրութեան գանձին եկամուտները ընդարձակ ատիճանաւ մը բարձրացնելու համար, ալքոլի մենաշնորհին դիմելու երբեք պէտք չկայ։ Բաւական է միայն մրուրներուն ծախուիլը արգիլել։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՆՈՒԷՐԸ

Էտուարտ թագաւորը իր թագադրութեան օրը հետեւեալը հաղորդած է նախարարապետ Մ. Պալֆուրի.

Պըքինկէմի պալատ

Մ. Պալֆուր գիտէ թէ թագաւորին սիրեցեալ մօր կատկին համաձայն, Օզպրրնի հողը վեհապետին կ'իյնայ։ Նորին վեհափառութիւնը պէտք ունենալով տարւոյն մեծագոյն մասը իր թագաւորութեան մայրաքաղաքին և Ուինտսորի շրջակայքը անցընելու, կը տեսնէ որ չպիտի կրնայ բաւականաչափ կերպով օգտակարին ծառայեցնել Օզպորնի դղեակը, իբր արքայական բնակարան։ Ուստի թագաւորը որոշած է ընծայ իբր ազգին նուիրել այդ ստացուածքը, որ կը գտնուի Ուայդ կղզիին մէջ։ Օզպորն՝ հանգուցեալ թագուհիին յիշատակը նուիրագործելուն թագաւորը կը բաղձայ որ, թագուհիին անձնական յարկերէն զատ, միւս բոլոր մասերուն մէջ իր ժողովուրդը ազատ մուտք ունենայ։

Դալով չէնքին միւս մասերուն, թագաւորը կը յուսայ թէ անոնք պիտի նուիրուին ազգային չէնքի մը հիմարկութեան և որոնք պիտի կրնան փոխուիլ ապաքինման հիւանդանոցի մը ծովային և բանակի սպաներուն գործածութեանց համար։ Թագաւորը կը յուսայ թէ Մ. Պալֆուր պիտի հաճի յարմար առթիւ այս մասին պէտք եղած միջոցները ձեռք առնելու։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Քէյբթաունէն օգոստոս 9 թուականաւ կը հեռագրեն թէ Մ. Թ. Ռ. Ռայս, Քաթի գաղթականութեան կառավարութեան երկաթուղիներու ընդհանուր տնօրէնը, հարաւային կեդրոնական Ափրիկէի երկաթեայ ճամբաներու ընդհանուր տնօրէն անուանուած է. այսինքն Թրանսվալեան և Օրանժեան երկաթուղիներու։

Մ. Ռայս նշանաւոր եղած է մասնաւորաբար այն իմաստուն տնօրէնութեան համար զոր պատերազմի միջոցին տուած է երկաթուղիներու ծառայութեանը մէջ. երկար ժամանակ Քաթի գաղթականութեան երկաթեայ ճամբաներու իբրեւ գործակալ Եօհաննէսպուրկի մէջ մնացած ըլլալով, շատ լաւ կը ճանչնայ Թրանսվալը։

ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ ՍԷՆՏԻՔԱ

Եօհաննէսպուրկէն օգոստոս 8 թուականաւ կը հեռագրեն թէ «Թագաւորութեան Սէնտիքա» ըսուած սէնտիքա մը պիտի կրնայ հաստատել. թէ Ուիթվաթռսոնդի հանքերուն գլխաւոր երակը կ'երկարի Նիկէլի հանքին արեւելեան կողմէն մինչեւ 56 քիլոմէթր անդին հարաւարեւելեան ուղղութեամբ, մինչեւ Կրէյլինկոդտաի մօտերը։

Սէնտիքան խնդրոյ նիւթ եղող հողերը պիտի գնէ։

Նոյն իսկ այս պարագային երբ յայտնի ըլլայ փորձով այս չարունակութեան գոյութիւնը, անկէ չի հեռաւոր որ երակը բոլոր անոր ընթացքին մէջ հաւասար արժէք մը կ'ունենայ. սակայն շատ մը տեղերու մէջ ուր մարդ փորձերով կը քննէ, հաստատուած է որ երակը 381 միլիմէթրէն մինչեւ 457 միլիմէթր լայնութիւն ունի, 30 մէթր խորութեամբ։

Այն պարագային ուր պիտի հաստատուի վերջապէս, շանագործութեան ընթացքին մէջ երակին չարունակութիւնը և արժէքը, ստացուածքները պիտի շահագործուին զատ հանքերու պէս, մինչեւ որ աշխատութիւնները բաւական առաջ երթան։

Այս կարեւոր սէնտիքան կազմուած է 3,750,000 ֆրանքի դրամագլխով, իւրաքանչիւրը 2500 ֆրանքի արժէթուղթերու վերածուած։

ՏԻՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՌԻՎԱԼԻ ՄԷՋ

«Կազէթ տը Քոլոնեը» կը հրատարակէ Պերլինի պաշտօնական յայտարարութիւն մը որուն համեմատ ոչ մէկ քաղաքական վերջնական կարգադրութիւն տեղի ունեցած է Ռիվալի մէջ։

Իրենց բանակցութեան ընթացքին մէջ երկու վեհապետները և իրենց նախարարները յայտնեցին հաստատ որոշումը՝ երկու պետութեանց կարողութիւնները երկու երկիրներուն խաղաղական զարգացումին ծառայեցնել տալու համար։

Այս միջոցիս, ոչ մէկ խոչընդոտ կայ այս փափաքին իրականացման։ Ընդհանուր քաղաքականութեան տեսակէտով կարեւոր արդիւնք մը եղած է սա թէ և ոչ մէկ արգելք կայ Երրեակին և Երկեակին պատկանող տարբեր տէրութեանց համազգային բարեկամական յարաբերութիւններու պահպանման դէմ։

ՋԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՇԱՆԿԱՅ.— Քիա-Զէու, Քաոնի և Ուէյ-Իսէէի հողերուն մէջ վերջերս յառաջ եկած յորդումները բաւական վնասներ պատճառած են Գերման երկաթուղիին, Զան-Թունկի մէջ, նաեւ անկէ յառաջ եկած է մեծ տառապանքներ բնիկ ժողովուրդին մէջ։

Զինուցիները կ'առարկեն թէ երկաթապատ գիծերուն վրայ թափուած հողերուն անքաւականութիւնն է որ յորդումի վնասներ հասցուցած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՆԿԱՅ.— Վաճառականական չորս նանկերներու մէջ, տակաւին գաղափար չունին Սրը Ճ. Մէքէի բանակցութեան մասին ծրագրած բնագրին նկատմամբ, թէեւ անոր ընդհանուր իմաստը հաղորդուած է Զինական ընկերակցութեան ժողովին մէջ։ Դժուարին է ուրեմն գնահատել այս դաշնակցութիւնը, և անոր մասին տրուած մեկնութիւնները չկան տակաւին։ Սակայն, մամուլը, բաց նաեւանգիսաններու մէջ բնակող օտարականներու գրեթէ ընդհանուր կարծիքը յայտնելով, հակակշռել կուզէ թէ օտարներու սպառումին յատկացուած ապաքանքներու վրայ դրուած տուրքը ոչ օգտակար և ոչ ալ արդարացի է։ Դիտել կը տրուի թէ այս տուրքը սկզբունքով, Զինաստանի իրրեւ փոխարինութիւն պիտի ծառայէ. այս կարգի ապրանքները այս տուրքէն ազատ էին մինչեւ հիմա։

Այս դիտողութիւններն այնքան արժէք ունին որ, Սրը Ճ. Մէքէի նախնական առաջարկութիւններուն համեմատ, նմանօրինակ ապրանքներ պէտք էին ենթարկուիլ բոլորովին նոր սակագինի մը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ, Էտուարտ եօթերորդ իր ձեռքը պիտի առնէ բրիտանական բանակին վերակազմութիւնը։ Ուրեմն հիմակուց կարելի է գուշակել թէ, այս ձեռնարկը, բրիտանական բանակին վերակազմութեան այս շատ կարեւոր խնդիրը անձնական գործը պիտի ըլլայ Նորին Վեհափառութեան, որ ընկերակցութեամբ զօրավար Ռոպերթսի, մարշալատ Վոլսլիի, զօրավար Քիչնէրի, Քէլլի Քէնիի և Ֆրէնչի, ոչ է ջանք չպիտի խնայէ զայն բաղձացուած վիճակին հասցնելու, ամէն տեսակ զոհողութիւններով։ Այն զրոյցները, որոնց նայելով կ'ըսուի թէ անգլիական բանակին վերակազմութիւնը գերմանական զինուորական դրութիւններու համեմատ պիտի ըլլայ, բոլորովին սխալ է։ Անգլիական 250,000 կամաւորներու ծառայութիւնը, բոլորովին փոխուելով, պիտի վերածուի կատարելապէս նոր դրութեան մը։ Իրականին մէջ, կամաւորներ գոյութիւն չպիտի ունենան ալ, այլ տեսակ մը օժանդակ ուժեր, որոնք զանազան պարագաներու մէջ, կանոնաւոր բանակին պիտի միանան։

ԼՈՒԲԱՍ ՄԷՑԷՐԻ յանկարծական մահը Պրիւքսէլի մէջ վշտի խոր տպաւորութիւն մը թողած է։ Եւրոպայի ամէն կողմերէն ցաւակցական հեռագիրներ տեղացած են, որոնց մեծագոյն մասը Լոնտոնէն են։

Մ. Քրիւկէր և Հոլանտա գտնուող պօէր պատուիրակները խորապէս յուզուած են։ Հաւանական է որ այդ պատուիրակները Պրիւքսէլ երթան, ներկայ գտնուելու համար զօրավարին յուղարկաւորութեանը։

Տիկին Լուքաս ծանր տկարութեան մը մէջ կը գտնուի։ Տիկին Պոթա և Օր. Ռէյդ իր քովը կը գտնուին։

Մ. Քրիւկէր ծանր վշտի մը մատնուած է զօրավար Լուքասի յանկարծական մահուան պատճառաւ, և պաշտօն տուած է իր անձնական քարտուղարին, իր ցաւակցութիւնները յայտնել զօրավարին անմխիթար այրիին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանական «Նացիոնալ Զայթունկ» լրագիրը ուշագրաւ յօդուած մը կը հրատարակէ, Ռիվալի տեսակցութեան մասին, որուն գլխաւոր կէտն է հետեւեալը.

Ումպերթօ թագաւորին Պերլին այցելութիւնը, Ֆէլիքս Ֆոռի Սէն Բեթերսպուրկ ճամբորդութիւնը, մեծ նշանակութիւններ ունեցան, որովհետեւ այդ վեհապետական այցելութիւնները հաստատեցին դաշնակցութեանց ամրութիւնը և զինակից ազգերու հաստատամտութիւնը։ Նոյնպէս Ալեքսանդր Գ.ի՝ Վիլհէլմ Ա.ի և Ֆրանսուա Ժոզէֆի հետ Սբեռնիվեսի մէջ տեսակցութիւնը նոյն հանգամանքը ունեցաւ, որովհետեւ անիկա ջրեց մտքերու վրայ ծանրացած կարգ մը թիւրիմացութիւններ։ Երբ Ալեքսանդր Գ. մերժեց Պերլին այցելել, ամբողջ Եւրոպա յուզուեցաւ։ Այսօր, Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին և Վիլհէլմ Բ.ի Ռուսիա ճամբորդութիւնը գլխաւոր նպատակ ունենալ կ'երեւայ ապացուցանել՝ զինակից ազգերու բարեկամական յարաբերութիւնները։ Ընդհանուր քաղաքական մթնոլորտը քիչ ելեկտրականութիւն կը պարունակէ ուրեմն հիմա, քան առաջ։

«Գերմանիոյ՝ Ռուսիոյ հետ տնտեսական միացման մասին, կ'աւելցնէ գերմանական թերթը, սկեպտիկութեամբ դիտենք մենք ռուսական մամուլին յայտնած յուսադրութիւնները։ Պէտք չէ մոռնալ որ, այդ տեսակցութենէն անմիջապէս առաջ Մ. Ուիթէի հրատարակած մէկ զայրացկոտ մարգարէական յօդուածը բոլորովին ուրիշ բաներ կը հասկցնէր, քան տնտեսական համաձայնութիւն մը։

«Քաղաքականութեան տեսակէտէն, անկարելի է կասկածի տակ ձգել թէ, երկու վեհապետներուն տեսակցութիւնը չպիտի ունենայ օգտակար և կարեւոր հրահանգներ։ Ռուսիա, որ Չինու մէջ կնքուած անգլուգերմանական դաշնակցութենէն ի վեր գերմանական քաղաքականութեան նկատմամբ կասկածներ ունէր, (քանի որ ան պիտի պաշտպանէր գերմանական վտանգուած շահերը) հասկցաւ թէ, պէտք է վստահութիւն ունենալ գերմանական դիւանագիտական գործունէութեանվրայ, որ թէպէտ անկախ է բացարձակապէս, բայց նաեւ օրինաւոր է և խաղաղասիրական։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

Լոնտոնի մէջ, ուրբաթ օրը, բրիտանական գաղթավայրերու նախարարապետները նոր դիմարում մը ունեցան Պ. Չէմպրլէնի նախարարութեամբ։ Վիճաբանութեան առարկաներէն մէկն էր բանակին ու նաւատորմին մատակարարութեան խնդիրը։ Գաղթավայրերու նախարարապետները առաջարկեցին որ կեդրոնական կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ նկատողութեան առնէ գաղթավայրի հայթայթիչները։ Կառավարութեան պաշտօնատարները պատասխանեցին թէ միշտ գաղթավայրերը նկատողութեան առնուած են այդ մասակարարութեանց համար։ յայտնեցին թէ ապագային ալ այդ առթիւ երեսի վրայ պիտի չթողուին գաղթավայրին շահերը, բայց թէ կառավարութիւնը բացարձակ յանձնառութիւն մը չի կրնար ընել այդ մասին։ Յետոյ նկատողութեան առնուեցաւ բրիտանական բոլոր տէրութեան մէջ թղթատարական սակագոյցը զեղչելու խնդիրը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼԻՈՆ, 13 օգոստոս.— Վերաքննիչ առանը վճիռ մը արձակեց, որով ապօրինաւոր կը հռչակէ Սէն-Շամի մայրապետներու վարժարանին կնքուիլը. նաեւ կը հրամայէ վերցնել կնիքները։

ԲԱՐԻԶ.— Ծովային նախարար Մ. Բէլլբեթ պարսաւանք մը սահմանեց Սէրվան դեր-ծովակալին՝ լրագիրներուն բրած զեկոյցներուն համար։

— Ազգայնական կուսակցութեան լրագիրները կ'ըսեն թէ հեծելազօրքներու հարիւրապետ Մանժէն, Սէն-Բիր մի դեր-գնդապետին 'բողոքներուն ձայնակցած ըլլալով, Պէլ Իլի բերդը փոխադրուեր է.

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ թագաւորը ու թագուհին, իրիկուան, աչքէ անցուցին հնդիկ զինուորները որոնք Ոլքինկէմի պալատաան դարաստանին մէջ շարուած էին։

—Ընդհարում մը պատահեցաւ վաճառաբերձ չոգենաւին եւ երկու թորփիլանաւերու միջեւ որոնք չարթի օրուան նաւահանգիստին պիտի մասնակցին։ Թորփիլանաւերու յառաջակողմները վնասուեցան։

—Եոհաննէսպուրկէն կը հեռագրեն (Մորնինկ Բոսթի) թէ Պոթա ու Տըլարէ զօրաւարները անդամ պիտի անուանուին օրէնսդրական նոր խորհրդին։

ԲԻԹԵՐՄԱՐԻՑՈՒՐԿ.— Նաթալի կառավարիչը ներում չնորհեց մահուան համար երկու տարուան եւ կամ աւելի պակաս բանտարկութեան դատապարտուած անձերուն։

ՄԻՒՆԻԽ.— Վիլհելմ կայսրը, հանդիր մը ուղղելով Լուիթբոլտ խնամակալ-իշխանին, յայտարարեց թէ մեծապէս զայրացած է՝ Պավիէրայի ժողովին կողմէ գեղարուեստից վարկերը մերժուելու համար։ Կայսրը նուիրեց այդ առթիւ հարկ եղած գումարը։ Խնամակալ-իշխանը պատասխանեց, ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելով կայսրուէրին համար, նաեւ ծանուցանելով որ տէրութեան խորհրդակցաններէն մէկը արդէն իր տրամադրութեան տակ դրած է այդ առթիւ հարկ եղած գումարը։

ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՍԿՍԻՆՔ
ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
ՍԻՐՈՑ
ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

14 Օգոստոս 1902

Ֆրանս.	3%	(3% Français)	100 35
Ռէժի		(Tab. Turcs)	326 —
Գոնսոլիտ.		(R. Turque D.)	28 72
Երկաթուղի		(Lots Turcs)	118 25
Պանգ. Օթթ.	1 52	(Banque Ott.)	559 —
Թրանսվալ		(Transvaal)	139 —

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Առանց վիլայէթինէ Ֆէքէ գաղաղը նէյապէթի ղուրբէի ճէվաճիլ ապիրը, սէնէ 1320 Թարիխինէ բըզգա նայիպի սապգը Իհսան էֆ.յէ Թէֆվիզ օլունմուշ ապը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՔՕԼԵՐԱՆ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽՏԸ

Եգիպտոսի մէջ քոլերային վրայ սուին ալ աւելցած է, որովհետեւ քարանթինան դադրեցուցած է առեւտրական յարաբերութիւնները, որով արմտիքը և միսը մանաւանդ սկսած են ազել տարապայման կերպով։

Արժեթուղթերն ալ աննպաստ ուղղութիւն մը կրած են հիւանդութենէն։

—Ալեքսանդրիա 12 օգոստ.— Գահիրէի մէջ քոլերայի 18 դէպք և 18 մահ։ Ուրիշ տեղեր 45 դէպք և 26 մահ։

* * *

Հեռագիր-Շրջաբերական

Առողջապահական բարձր խորհուրդին որոշումով Եմպոյի ժամանումները 10 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին և և խիստ հսկողութիւն։

Ընդհ. Քնիչ
ՏՐ. ՏՈՒՐԱ

31/13 օգոստ.

ԱԻՍՏՐԻՈՑ Ֆրանց Եոզէֆ կայսր ոնդեան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ երկուշաբթի, նոյն ամբողջութեան դեսպանատան մէջ գոհանական աղօթք մը պիտի կարդացուի և ընդհանրական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Վեհ. Սուլթանը, հեռագիր մը ուղղելով Հապէշիստանի թագաւորին, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ պրտասոր դեսպան Ապունա Մաթէոսի միջոցաւ ղրկած ինքնագիր նամակին համար։

ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.— Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որպէս զի իր բարեբաստիկ գահակալութեան տարեդարձին օրը հիմնարկէքները ու բացումները կատարուելիք կառավարական ու զինուորական բոլոր հաստատութեանց մէկ ցուցակը պատրաստուի և մատուցուի Կայս. Պալատ։

ՔԵԱՂԸՏՄԱՆԷՆ բերուելիք անոյշ ջուրերուն համար Պոլսոյ զանազան կողմերը շինուած աղբիւրներուն բացման հանդէսները պիտի կատարուին Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։ Վեհ. Սուլթանին հրամանով Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց որ, ջուրի այդ բաշխումէն ուրիշ տեղեր ալ օգտուելու համար, այդ ջուրերը մինչեւ Նշան Թաշի մեծ ջրամբարը հասցնելու համար հարկ եղածը գործադրուի։

Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ.— Երէկ Արտաքին գործերու Նախարարին այցելեց Հելլէն դեսպան Իլիան Մավրոքօրտաթօ։

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորին թագադրութեան հանդէսները չքեղ կերպով տօնուեցան նաև Աթէնքի մէջ, որուն փայլ տուաւ Միշիկրկական անգլ. նաւաբաժնին ներկայութիւնը Ֆալէրի նաւակայքին մէջ, որ ամբողջովին դրօշազարդուած էր։

Գոհաբանական աղօթքին ներկայ գտնուեցան դիւանագիտական մարմինը, պատերազմական նախարարը, անգլ. գաղութը ևն.։

Ֆալէռի մէջ հանդէսը շատ փայլուն եղաւ։ Նաւաբաժնին նաւերը արձակեցին 21 թնդանօթի հարուածներ, գիշերը լուսավառութիւններ, հրախաղութիւններ կատարուեցան։

Քորֆուի, Բաթրասի և գրէթէ բոլոր Յոյն քաղաքներուն մէջ տօնուած է թագադրութիւնը։

ԽՐԻՄԻ մէջ մեռնող Ֆրանսական զինուորներուն հոգեհանգստեան արարողութիւնը փոխանակ կիրակի ինչպէս ծանուցած էինք, երկուշաբթի (18 օգոստ.) տեղի պիտի ունենայ։

ԿԵՐՊԱՍԻ գործարան մը հաստատած է Թէքքէի մէջ, որուն բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՑ մէջ գիտական պեղումներ կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուեր է Պերլինի մէջ։

ՀԱՑՏԱՐ-ՓԱՇԱՑԻ քարափի ընկերութիւնը Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը պիտի սկսի իշարար սիւնի մը շինութեան։

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ.—Երէկ Անատոլուէն 13 և էտիրնէէն 3 վագոն ցորեն հասաւ Պոլիս։

—Օգոստոս 7—13, 1000 հակ Թիֆթիք եկաւ և ծախուեցաւ [հարիւր հակ Պէյազարը 17 3/4 ղրուշէն, իսկ 48ը Էսկիշէհիր, 29 հակ Միխալիճ, և 26 հակ Սիվրիհիսար 17 1/2 ղրշ.էն։ Դիներու անկում մը կը գուշակուի։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ կուսակալութեան մէջ Մատէնի ընդհ. բանտը, Մարտինի կեդրոնական բանտը և նոյն կուսակալութեան միւս վեց գաւառակներուն արգելանոցները մէկ միլիոն ղր.ի ծախքով պիտի շինուին ու նորոգուին՝ Վեհ. Սուլթանին հրամանով։

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ.— Քէնպրրի տօնավաճառը սեպտ. 25ին իսկ Զէրքէշինը հոկտ. 8ին պիտի բացուի այս տարի։

ՁԱԹԱԼՃԱՑԻ Ա. երկրաչափի օգնական Ստեփան էֆ. երէկ իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ Թունուս Պաղը անուն տեղը մաս առ մաս ծախուելով Թաղի պիտի վերածուի։

ՄԱԼԻԷՅի մէջ կազմուած հասոյթներու յաւելման յանձնաժողովին անդամ կարգուեցաւ ելմտական Խորհուրդին անդամ Սէրվէթ պէյ։

ՏԱՍԱՆՈՐԴՆԵՐԸ.—Եպարքոսական հրամանագիր մը ծանոյց որ տասանորդի յեռնեալ տուրքերու գանձման համար գաւառակներու մէջ ալ յանձնաժողովներ կազմուին, ինչպէս կան նահանգներու և գաւառներու մէջ։

ԾՍՄ. ՊԱՆԵԱՑԻՆ դեր-անօրէն Մ. Մալթաս, ռուսական չոգենաւով Պոլսէն մեկնեցաւ՝ առջի օր։

—Նոյն Պանքային ընդհ. անօրէնի օգնական Բանճիրի պէյ արտօնուեցաւ Եւրոպա երթալ, առողջութիւնը դարմանելու համար։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին Սինոդը, նկատողութեան առաւ Բէյթայի մէջ մեռած բնիկ Բողանէցի (Սէրֆիէ) Խարիսի անուն վաճառականին կտակը, որ, իր կնոջ մեռնելէն ետքը հարստութեան մեծ մասը կը կտակէ՝ ծնունդայրին մէջ վարժարաններ հիմնելու, աղքատ աղջիկներ կարգելու ևն.։ Կտակը զանազան գումարներ կը սահմանէ ազգականներուն, որոնցմէ ոմանք տակաւին բողոքած են այդ կտակին դէմ։

—Վարժապետանոցի մը և լեզուաբանական վարժարանի մը հաստատութեան ծրագիրը Ֆէների Մայր-վարժարանին ուսուցիչներուն կողմէ քննուելով յայտարարուեցաւ թէ վարժապետանոցի հարկ չը կայ այլ կը բաւէ միայն քանի մը մանկավարժական դասեր աւելցնել ծրագրին վրայ իսկ լեզուաբանականին մասին նպաստաւոր կարծիք յայտնեցին։

ԻՄԱՄՆԵՐՈՒ և մուխթարներու կնիքներուն մէկ օրինակը պիտի արձանագրուի թաղապետական շրջան.կներու մէկ մասնաւոր տումարին մէջ։

ՀԷՐԷՔԻի ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ պարկտական գորգի մեծաքանակ շինութեան պիտի սկսի, որովհետեւ քանի մը դրամատէրեր անոնց վաճառումը ապահոված են։ Այժմու 150 թէղկեահներուն տեղ 600նաց պիտի գործածուին։

ԿԵՂԾ ԲԻՇԿՆԵՐ.— Սկիւտարի թաղապետութեան առողջապահական քննիչը քաղաքապետութեան ուշադրութեան կը յանձնէ Գուզկունճուքի մէջ Իլիա Լէվի, Ավրամ Ֆարի ու Մորիս, Տաղ Համամի մէջ Արոն և Իսմաթիէի մէջ դեղագործ Սթասաքի անձերուն վրայ, որոնք առանց վկայականի բժշկութիւն կ'ընեն, և որոնց դեղագիրները Գուզկունճուքի Իսրայէլ Լէվիի դեղարանին մէջ կը պատրաստուին։

ՁԻԱՐՇԱՒ.—Վեհ. Սուլթանին բարձր հովանաւորութեան տակ մօտերս ձիարշաւ մը տեղի պիտի ունենայ Թարապիոյ մէջ։ Ձեռնարկին փայլունութեան համար յանձնաժողով մը կազմուած է որուն նախագահն է Մ.Ց. Ա.Էշման, փոխ-նախագահը Մարքի տը Բամբուզկրատս, իսկ անդամներուն մէջ կան Արրահամ փաշա, Կոմս տ'Արնու, Աւստրիական դեսպան Պ. Քալիս, Զարեհ Տիլպէր էֆ. Բանճիրի պէյ, Մ. Զարիֆի, Պարոն Վանկենհայն, Մ. Մարթէն ևն.։

Այս ձիարշաւին ծրագիրը մօտերս պիտի հրատարակուի որուն տոմակները ձրի են։

ՕՃԱՌՆԵՐ.— «Իքտամ» ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Պոլիս Գանթարճլարի օճառի գործարաններու արտադրութեանց վրայ որոնք վնասակար նիւթերով պատրաստուած են։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Գատրգիւղ՝ եկեղեցւոյ դիմաց Զբոսաքճեան դեղարանը միջատասպան թարմ ու ազդեցիկ փոշի միշտ պատրաստ կը գտնուի գոհացուցիչ գիներով։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶՄԵՌՈՒԿԻ ԳՈՂԵՐ.— Տարբճայի ընկերներէն կառապան Քսաթիի Ամուկի արտը անցած կիրակի ցորեկ երկու դատարկապորտներ կը մտնեն ձըմերուկ գողնալու համար։ սակայն արտին պահապան խրուեթ Տիմիթրի զանոնք տեսնելով արգիլել կ'ուզէ։ Ասոր վրայ երկուքը մեկէնց կը յարձակին պահապանին վրայ ու զայն աղէկ մը ծեծելէ ետք ձախ ծիծին վրայէն ալ ծանրապէս վիրաւորելով կը փախչին։ Ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն մը բացած և ձերբակալած է ոճրագործներէն մէկը, իսկ միւսը դեռ կը փնտռուի։

ԱՆՏԱՌԻ ՀՐԴԵՀ.—Մուղլայի Մարմարին գաւառակին գիւղերէն մէկուն պետական անտառներէն Յուլիս 15ին հրդեհ ծագած և հակառակ բուռն ճիգերու 7 օր անընդհատ շարունակած է հրդեհը, ոչնչացնելով 1000 չէքի փայտ հայթայթող պարզ ծառեր, 100 մեծ և 1000 պզտիկ եղեւիններ։ Հրդեհին հեղինակները կը փնտռուին։

80,000 ՖՐԱՆԳ!.—Պարզ շրջագայութեան մը միջոցին ո՞վ կրնայ հաւատալ թէ մարդ իզմիրէն 4000 ոսկի կրնայ քաշել։ Ոչ ոք, չէ՞։ Սակայն այս բանը եղած է և Ամերիկացիի մը կողմէ եղած։ Իզմիրի «Ամալիէա» լրագիրը կը պատմէ թէ վերջերս Իզմիր եկող Ամերիկացի մը, ձեռքը սթրէսքոք մը (տեսակ մը խաշորացոյց ակնոց) բռնած չուկայէ չուկայ, խանութէ խանութ կը պտտի։ մտած տեղը, տեսած անձը կը համոզէ, կը լոլոզէ և այդ ակնոցէն հատ մը գնելու համար ստորագրութիւն կ'առնէ անոնցմէ։ Քանի մը շաբաթէն, նայիս այդ սթրէսքոքներէն շատ մը Իզմիր կը հասնի Ամերիկայէն, զորս խորամանկ ճանքին կը սկսի բաժնել խօսք տուող անձերուն։ Այս սատանորդին կլորիկ հաշիւով 4000 հատ սթրէսքոք եթէ ծախած է, ամէն մէկը քսանական ֆրանքէն, ա՛լ դուք հաշուեցէք, 80,000 ֆրանքը մէկէն կը վերցայ Իզմիրէն սա շնորհալի գիւտին շնորհիւ, չէ՞։

ԿԱՌԻՒ ԱՐԿԱՆ.—Անցած ուրբաթ, Իզմիրի Այա Անա փողոցը, երկու դեռատի աղջիկներ, այնքան տաք խօսակցութեան մը բռնուած էին որ՝ չլսեցին անցնողներու աղմուկն ու պոռոտուքները՝ խրոչած ձիու մը նկատմամբ, որ կառքը և կառապանը կը քաշկռտէր թաւալցուր։ Խեղճ աղջիկներէն մէկը այս միջոցին կառքին անիւներուն տակ մնաց և վայրկենապէս մեռաւ։

ԱՁՈՏԱՐԱՐՈՒԻՒ ՄԸ.— Առջի օր հիւսիսային հով մը փչած պահուն, Այ-Սթէֆանոյի մէջ. տեղին մուխթարին դեռատի աղջիկը Վասիլիկ, ջուրերէն քչուեցաւ։ Անոր օգնութեան հասաւ իր ընկերուհիներէն և երկթուղիի պաշտօնեաներուն Մ. Քարէկիի աղջիկը Բրիսթինէն։ Ի զուր սակայն, երկուքն ալ անհետանալու վրայ էին, երբ այս վերջինին մեծ քոյրը Բերրոն վրայ հասաւ և ծով նետուելով անոնց մազերէն բռնած ցամաք բերաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ

ՊԱՏ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմրիւքճեանի ընտրութիւնը իբր Կաթող. ընտրութեան պատուիրակ, գոհունակութիւն պատճառած է Կիլիկիոյ մէջ ուր անծանօթ չէ Ն. Սրբազնութիւնը և ինչպէս գրեցինք արդէն, երկարատեւ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է Կիլիկիոյ այլ և այլ վիճակներուն մէջ։

Աթոռին ծերունազարդ տեղապահը Տ. Կիրակոս Արք. Բէքմէզճեան որ ամէնէն աւելի փութկոտութիւն կը ցուցնէ Կիլիկիոյ աթոռը օր ա.աչ արժանընտիր Կաթողիկոսով մը օժտուած տեսնելու, հիմակուընէ իսկ անհրաժեշտ կարգադրութիւններ ընելու ձեռնարկած է դիւրացնելու համար Ս. Պատուիրակին աշխատութիւնները։ Ատանացիք տենդօտ կը սպասեն Կէօմրիւքճեան Սրբազանի գալստեան որ երէկ իսկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս և յուսալի է որ գալ չորեքշաբթի հասնի Ատանայի նաւահանգիստը Մերսին ուր ինչպէս կը գրեն մեզ՝ փառաւոր ընդունելութիւն մը պատրաստուած է իրեն համար։

Կաթողիկոսին ընտրութեան այն ատիճան փութկոտութեամբ կը սպասեն Կիլիկիոյ թեմականք որ այժմէն իսկ սկսած են խորհիլ իրենց ղրկելիք կամ ընտրելիք պատուիրակին վրայ։

—Տ. Մովսէս եպս. երէկ և առջի օր հրաժեշտի այցելութիւններ տուաւ բարձրաստիճան եկեղեցականներու և ծանօթ անձնաւորութիւններու իր մեկնումին առթիւ։

ՊՕՅԱՃԸ ԳԻՒՂԻ երբեմնի քարոզիչ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեանի Պայազիտի առաջն. Տեղապահ ընտրուիլը ու պաշտօնատեղին հանիլը գրած էինք. տեղւոյն ժողովականներէն շնորհակալիքի դիր մը ղրկուեր է Պատրիարքարան Պալեան վրդ.ի ընտրութեան և հաստատութեան առթիւ։

Տ. Էմմանուէլ վրդ. Ցուլիս 6ին Թոքրագ-Գալէ հասեր է և ընկերակցութեամբ տեղւոյն Գայմագամին, և չորս օր հոն մնալով ձեռնարկեր է Մօլլա Սիւլէյման գիւղին եկեղեցիին շինութեանը որուն ծախքը հանգանակութեամբ հոգացած էր Կարնոյ առաջնորդ Տ. Զաւէն վ.։ Տեղապահը շատ մը օգտակար կարգադրութիւններ ևս ըրած է տեղւոյն եկեղեցական և դպրոցական գործերուն նկատմամբ, որոնք սիրով ընդունուեր են ժողովուրդին կողմէ։

ԹԱՂԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ.— Կը լսենք թէ բարեծաղիկ վարժապետներէն ու վարժուհիներէն ոմանք դիմում ընելու մտադիր են Ուսումնական Խորհուրդին, որպէս զի զիրենք վարող Հոգաբարձուներն ու Թաղ. Խորհուրդներն ալ ուսուցչաց Քննիչ Յանձնաժողովին կողմէ քննուին, ապացուցանելու համար թէ ձեռնհաս են դպրոց մը վարելու ինչ որ չհամեմատիր շուկային մէջ խանութ մը վարելուն։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ քրտնաբեր և բեղուն շրջանը լրանալէն ի վեր, ուսուցչապետ Ռէթէօս էֆ. Պէրպէրեան օդափոխութեան համար Գրնալը գացած է, կղզիներուն այդ ամէնէն հովասունը, օդաւէտը, մինչեւ տարեմուտ մընալու համար հոն, և կազդուրուելու համար ուսուցչական հսկայ բեղմնաւոր գործունէութեան մը խոնջէնքէն։ Հոն են նաև գրագէտ և գրասէր ուրիշ հիւրեր, դ-ռնէ Մրմրեանէն մինչև հանգուստաբեր Տ. Արշարունի որոնք յաճախ մեծանուն դաստիարակին այցելելով իրենց հմեղ ու պէսպիսուն գրական խօսակցութիւնները կը սկսին ամբարայնի զուարթ կենցաղէն, շուրջի դիւթական ծովերէն, նկարչային երկնակամարէն ծայր առնելով։ Պէրպէրեան էֆ. օրընդմէջ Իւսկիւտար կ'անցնի, հսկելու համար վարժարանին ընդարձակ նորոգութեան որուն փութկոտ աւարտումին ակնդէտ են իրեն հետ հարիւրաւոր սաներ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ յանձնարարուած է Բարիզի Տ. Վռամշապուհ քհ. Քիպարեանի և Կորպատ էֆ. Սըվաճեանի, որպէս զի հոն գանուող Ֆրանսացի ազնուական և բարեսէր Գոլոննա կոմսուհիին դիմելով բանակցին անոր հետ այն որոշումին համար, զոր տիկինը հաղորդած էր վերջերս Բարիզի թրջականերուն մէջ հաստատութիւն մը հիմնելու մասին, ուր պիտի դաստիարակուին հիմակուհիմա վեց հայ աղքատիկ աղջիկներ։

Գոլոննա կոմսուհիին պիտի առաջարկուի որպէս զի իր խնամքին յանձնուած աղջիկները մայրենի լեզուին հետ հայ կրօնի պատմութիւնն ալ սորվին ու կիրակի օրերը եկեղեցի ղրկուին, տաղաւար օրերն ալ հաղորդուելով։

ՀԱՑ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ Ի. Պատրիարք Տ. Էմմանուէլեան հեռագրով շրջորջաւորած էրանգլիոյ Էտուարտ թագաւորը թագադրութեանը առթիւ։ Ն. Վեհափառութեան անձնական քարտուղարը հետեւեալ հեռագրական պատասխանը ուղղած էէմմանուէլեան Պատրիարքի«Թագաւորը ինձ յանձնարարած է Իրմանաւոր շնորհակալիքը յայտնել Ձեզ ձեր շնորհաւորական [փափկանկատ հեռագիրին առթիւ։»

ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ ծերունազարդ առաջնորդը Տ. Պետրոս Ա. եպս. իր անձնականաբարութիւնը դարմանելու համար Պոլիս գալու մտադիր է եղեր՝ կըսեն մանաւորներու եկած նամակներ։

ԻԶՄԻՏԻ առաջնորդ Տ. Ստեփանոս եպս. որ հովանական այցելութիւն մը կը կատարէ իր թեմին մէջ մօտ օրէն Պոլիս պիտի գայ։

ԱՑՍ շաբթուան «Բիւրակն»էն կ'արտատպենք մեր այսօրուան Ա.յօդուածը։

ՄԱՆՉԷՍԹԷՐԻ հայոց եկեղեցիին հրաժարեցուցած երէց Տ. Թորոս քահանայ Զուլայեցի, իմ օտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ և անկից պիտի մեկնի իր ծննդավայրը։

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒԻ Զորս Թաղերու Աղքատանոցի Տնօրէն Խորհուրդը շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Բարեսէր ոմն, ձեռամբ Գարրիէլ էֆէնտի Էլիկիւզլեանի, 163 եարտապամա. Տէր Պողոս հայր Պէյազեանի՝ մէկ քէվրոնը ոչխար իր ողբացեալ դստեր՝ տիկ. Եւփիմէ Պօղոսեանի մահուան քառասունքին և անուան տարեդարձին առթիւ։ Միհրան էֆ. Պօղոսեան, 54 դահեկան մատաղադին իր հանգուցեալ ամուսնոյն մահուան քառասունքին առթիւ։

Մեր նոր թերթօնին

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆԹԸին հետ պիտի շարունակենք կանոնաւորաբար հրատարակել **ՀՈԳԵԶԱՒԱԿԸ**՝ ինչպէս նաեւ Քասիմի ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ որ մօտ օրէն կ'աւարտի։

ՍԱՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Էսկ. Ում տիւն ագչ. գաբ.	31—12 1/2
» » էն եիւքսէք	31—13
» » էն աշաղը	31—12 1/2
Բումէլի չըմէնտրիկի ագչ. գաբ.	116—50
» » էն եիւքսէք	116—3/4
» » էն աշաղը	116—3/6

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԱԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—17
» Բ.	—85
Թրամվայ	5—45
Ժուխանա	1—40
Օպլիկասիոն Թրամվայ	495—
Ասիւրանս	3—75
Գոբրոբասիոն	0—08
Գօմմէրսիալ	0—10
Լօրիօտ	73—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	420
Թրանսվասալ	135
Բրիթիշ Թանվիլտէր	496—
Անատօլը Չըմ ագսիոնը	10—30

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 զրշ. ան	զրշ. բր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—03
Մէթալիք	102—
Ինկիլիզ լիրասը	110—03
Ֆրանսըզ ալթունը	87—22
Բոլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—59

—

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Լօնտրա 13 օգոստոս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	95—37
Օսմ. էհամը գաբանը	28—37
» » Բ	54—50
« » Գ	30—
Օսմանլը Պանգասը	12—37
Մըսրը Տուլ. մութթանը ամ	109—75
Պուլկարխիթիրաղը	91—
Գոմպիօ Բարիզ 3 այ վասէ	25—33 3/4
Թրանսվասալ	5—43
Շարթրէթ	3—06

Բարիզ 13 օգոստոս

Ֆրնս էսհ. 3%ֆր.	100—75
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանը	28—67
Բումէլի չըմէնտրֆէրի	118—50
Օսմանլը Բէժիսի էսհամը	326—
» Պանգասը	560—
Դիլիտի Լիոնէ	1071—
Իթալիա էսհամը	102 —
Բոլորիթէ Թիւրք	560
Օսմանիյէ	482—
Տուան Օթօման	506—
Սրանեոլ	80—95
Թրանսվալ	136—50
Էմիրսիէն իւնիֆիէ	110—90
Շարթրէթ	79—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—90
Ֆիորէն Մանտա	21—82

Վիէննա 13 օգոստ.

Լօնտրա իւզերինէ գամպիո	239—80
Բումէլի չըմէնտրֆէրի Ֆր.	110—50
Օսմանլը Բէժի ագսիոնը	296 —

—

Պերլին 13 օգոստ.

Բումէլի չըմէնտրֆ. (մարգ)	113—50
Լօնտրա իւզերինէ գամպիո	20—340

ՄԵՐ ԴՈՐԾԱԿԱՑԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր մեծայարգ գործակալներէն, անոնք որ տակաւին չեն դրած մեզ իրենց հաշիւները հաճին փութկոտութիւն ցոյց տալ եթէ չեն ուզեր որ թերթերուն առաքումը դադրեցընենք։

ԲԱՐԶՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 10 (Ն.Տ.) Դշ.։ Տարեթոշակն է գիշերօթիկներու համար 16 ոսկի օսմ. որուն կէսը վճարելի է սեպտեմբերի սկիզբը և միւս կէսը յունվարի մէջ։

Վարժարանիս անօրէնին որդին, Մ. Ռ. Զէյմպրոս, Քանասայի մէկ նշանաւոր համալսարանին մէջ փայլուն ընթացք մը աւարտելէ և «ուսուցիչ արուեստից» տիտղոսին արժանանալէ վերջ կը վերադառնայ յառաջիկայ տարի, ստանձնելու համար հաստատութեանս անգլիերէն դասերուն մեծագոյն մասը, նախապատ. կարգերէն մինչեւ բարձրագոյն կարգը և աշակերտները վարժեցնելու համար այդ լեզուաւ ինչպէս գրելու նոյնպէս խօսելու մէջ, իր դասախօսութեան լեզուն պիտի ըլլայ միայն անգլիերէն։ Միեւնոյն ժամանակ պիտի շարունակուին անգլ.-հայ. թարգմանութեան վարժութիւնները բնիկ դասատուներու խնամքին տակ։

Զուտակահարութեան կանոնաւոր դաս պիտի տրուի փափքող աշակերտներուն տարեկան 2 օսմ. ոսկի յաւելուածական վճարումով։

Վարժարանիս պարտէզին կցուցեան վերջերս ընդարձակ գետիններ, որոնք նոր դիւրութիւններ պիտի տան աշակերտներուն զբօսանքի ժամերը աւելի հաճելի ընելու։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի, Պայպըլ-Հաուզ, Կ. Պոլիս, կամ վարժարանիս տընօրէն Տր. Ռ. Զէյմպրոսի, նամակները ուղղելով Պայպըլ-Հաուզ։

ցում մը կար իր մաքին մէջ. Դառն հաճոյք մըն էր, տեսնել վերջին անգամ մըն ալ իր աղջիկին դէմքը։

Բօպէր ալ, անոր պէս յուզուած, աչքերը անոր պէս դագաղին վրայ տնկած էր։

Գնդապետը և Բոպէր միեւնոյն ատեն չարժում մը ըրին։ Ֆերնանտին դէմքը դուրս ելած էր, ճերմակ լաթերուն մէջեղէն տժգոյն. իր ամէնէն թանկագին և սիրած լաթերուն մէջ փաթթուած՝ կարծես ուրախ երեւոյթ մը ունէր։

Սեւազգեստ երկու մարդիկ, անմիջապէս Ֆերնանտին մարմինը վերցուցին և քովի գերեզմանաքարին վրայ դրին։

Տր. Բօլիէ և Պ. Լօրիօ, մօտեցան դիակին և երբ բժիշկը պատանքը կը վերցունէր, Պ. Սօթրայլ, ըսաւ.

—Ամբաստանուա՛ծ, մօտեցիր։

Բօպէր հնազանդեցաւ։

—Օր. Տը Սոլթրէյը կը ճանչնա՞ս։

—Այո՛, պատասխանեց Բօպէր, գըրեթէ ճիգով մը։

Դոյնը ճեպ-ճերմակ եղած էր և դողալով կը քալէր. բժիշկը ու դեղա-

ՀԱՆՐԻ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ֆ.

Եւ անդադար պօռաց, կոկորդը պատռելու ատիճան, Էլիզին չարչարուելէն աւելի հոգի առած։ Ցանկարծ տեսնելով որ Էլիզ կ'իյնար, թեւէն քաշելով պօռաց։

—Բալէ՛։

Էլիզ ինքզինքը կորնչուցած կը վազէր։ Զգեստները կը պատռէին թուփերէն ու ոտքերն ալ գետնի քարերուն կը զարնուէին։ Կոչիկին մէկը ձգեց առանց զգալու։

Կոյս մըն էր կարծես, որ կոպիտ լեռնականէ մը յափշտակուած, կը քաշքռտուէր։

բիրքի«Թագաւորը ինձ յանձնարարած է Իրմանաւոր շնորհակալիքը յայտնել Ձեզ ձեր շնորհաւորական [փափկանկատ հեռագիրին առթիւ։»

ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ ծերունազարդ առաջնորդը Տ. Պետրոս Ա. եպս. իր անձնականաբարութիւնը դարմանելու համար Պոլիս գալու մտադիր է եղեր՝ կըսեն մանաւորներու եկած նամակներ։

ԻԶՄԻՏԻ առաջնորդ Տ. Ստեփանոս եպս. որ հովանական այցելութիւն մը կը կատարէ իր թեմին մէջմօտ օրէն Պոլիս պիտի գայ։

ԱՑՍ շաբթուան «Բիւրակն»էն կ'արտատպենք մեր այսօրուան Ա.յօդուածը։

ՄԱՆՉԷՍԹԷՐԻ հայոց եկեղեցիին հրաժարեցուցած երէց Տ. Թորոս քահանայ Զուլայեցի, իմ օտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ և անկից պիտի մեկնի իր ծննդավայրը։

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒԻ Զորս Թաղերու Աղքատանոցի Տնօրէն Խորհուրդը շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Բարեսէր ոմն, ձեռամբ Գարրիէլ էֆէնտի Էլիկիւզլեանի, 163 եարտապամա. Տէր Պողոս հայր Պէյազեան՝ մէկ քէվրոնը ոչխար իր ողբացեալ դստեր՝ տիկ. Եւփիմէ Պօղոսեանի մահուան քառասունքին և անուան տարեդարձին առթիւ։ Միհրան էֆ. Պօղոսեան, 54 դահեկան մատաղադին իր հանգուցեալ ամուսնոյն մահուան քառասունքին առթիւ։

Մեր նոր թերթօնին

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆԹԸին հետ պիտի շարունակենք կանոնաւորաբար հրատարակել **ՀՈԳԵԶԱՒԱԿԸ**՝ ինչպէս նաեւ Քասիմի ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ որ մօտ օրէն կ'աւարտի։

ՍԱՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Էսկ. Ում տիւն ագչ. գաբ.	31—12 1/2
» » էն եիւքսէք	31—13
» » էն աշաղը	31—12 1/2
Բումէլի չըմէնտրֆէրի ագչ. գաբանը	116—50
» » էն եիւքսէք	116—3/4
» » էն աշաղը	116—3/6

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԱԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—17
» Բ.	—85
Թրամվայ	5—45
Ժուխանա	1—40
Օպլիկասիոն Թրամվայ	495—
Ասիւրանս	3—75
Գոբրոբասիոն	0—08
Գօմմէրսիալ	0—10
Լօրիօտ	73—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	420
Թրանսվասալ	135
Բրիթիշ Թանվիլտէր	496—
Անատօլը Չըմ ագսիոնը	10—30

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 զրշ. ան	զրշ. բր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—03
Մէթալիք	102—
Ինկիլիզ լիրասը	110—03
Ֆրանսըզ ալթունը	87—22
Բոլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—59

—

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Լօնտրա 13 օգոստոս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	95—37
Օսմ. էհամը գաբանը	28—37
» » Բ	54—50
« » Գ	30—
Օսմանլը Պանգասը	12—37
Մըսրը Տուլ. մութթանը ամ	109—75
Պուլկարխիթիրաղը	91—
Գոմպիօ Բարիզ 3 այ վասէ	25—33 3/4
Թրանսվասալ	5—43
Շարթրէթ	3—06

Բարիզ 13 օգոստոս

Ֆ

Տ՞ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ
ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻ

Կալաթաստա Սանտրգճըլար Ճատտէսինտէ 97 նիւմէրօլու թէտավիխանէսինտէ խասթալարը գապուլ վէ թէտավի իտէր։ Պէյ սօղոլգուլղունուն էն չէսպիտ վէ էն միւզմին հալինտէ վէ օնտան տօլաբը զուհուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իլէթլէրինի միւչթէկիր պուլունան տօքթէր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիչ ազրը հիա էթտիրմէքսիզին, ազ միւտտէթ զարֆընտա թէտավի իտէր։ Թէրէտիւտ իտէնլէրտէն՝ իւէրէթի խասթալըգլարընը չիֆասընտան սօնրա ալընապիլիր։

ՖՐԷՆԿԻ Ղաեէթ եէնի վէ էվրօբատա թասթիպիգ օլունան սօն ուսուլ իւզրէ, ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆֆագըյեէթէ թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ 4տէն10ա գատար Կալաթաստա Սանտրգճըլար Ճատտէսինտէ, Գարագուշ օթէլի գարշըսընտա լամպասը տինքանը իւզէրինտէ, 97 նօմէրօլու թէտավիխանէսինտէ պուլունուր։

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՑ

Դատգիւղ, Մէօհիւրտար, Բիզանիէ փողոց, թիւ 16

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՒ ՆԱԽԿՐԹԱՐԱՆ՝ ԵՐԿՍԵՌ.
ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՄԻԱՅՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Գործնական եղանակաւ և դիւրաւոյց մեթոտներով կ'աւանդուին, գիտութիւններէ զատ, Հայ. Ֆրանս. Անգլ. և Թուրք. լեզուները, նաև ձեռագրութեամբ եւ երաժշտութիւն ձայնական ու գործիական։ Մասնաւոր հոգածութիւն՝ աշակերտաց մէջ լաւ նըկարագրի կազմութեան և բարեկրթութեան։ Դիւրօթիկները կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանգստութիւն՝ առողջապահիկ պայմաններու մէջ։ Ֆրանսերէն խօսակցութեան մեծ փոյթ կը տարուի։

ԴԱՒԱՌՆԵՐԷ, վարժուհիի խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար, գաւառային վարչութիւնը կարող են ուշիմ աղջիկներ ղրկել, այս վարժարանին մէջ դասատարակուելու և ապա իրենց ծննդավայրին մէջ իբրեւ վարժուհի ծառայելու համար։

Բանակցութեան համար դիմել առ Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ, Տեսուչ վարժարանին։ 50—26

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐԷՔԵԱՍԸ

ՊԼՕՕՒԻՒՐ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷԲՕՋԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միչանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էմնիյէթլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազաներընը էսկի նամ վէ չէօհրէթ վէ ինվան վէ մէքթեանը սալա թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինզիպամ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիքամ իլէ միւֆթէխիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէմլէրինէն պաղրլարընընն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլն միւճէտտէտէն այնըշ օլտուգլարը էլէ պիսէ մաղազալարընընն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազաը իլէ ասլա վէ զաթան իշթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմատըղընան, մանէթէրէմ միւթէրիլէրիմիզին իղթալ օլունմատարագ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ ինմէլերի թավսիեէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ
Խօսելու, Կարդալու եւ Գրելու
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

MÉTHODE PRATIQUE
De Langage
de lecture et d'écriture

Եթէ այս նոր հեղինակութեան չնորհիւ ալ Գաղղիերէն լեզուն չսովրիք, ուրիշ միջոցի մի՛ դիմէք. ապահովապէս ընդունակութիւն չունիք. որովհետեւ այնչափ դիւրին սոցց և բնական մէթոտի մը հետեւած է այս գրքին հեղինակը որ, ամէնէն կուլ տղան կամ մոռացկոտ մարդն իսկ առանց յոգնելու և առանց զգալու ինքնաբերաբար կը յառաջանայ գաղղիերէնի մէջ և օր մ'ալ կը տեսնէ որ ամէն բան կրնայ խօսիլ նոյն լեզուով, ամէն գրուած կը հասկնայ և ամէն բան կը գրէ անխալ օր քերականական ճշդութեամբ։

Մինչեւ հիմա այսչափ գործնական դասագիրք մը չէ հրատարակուած, ո՛չ մեր մէջ և ո՛չ ալ օտար լեզուներու մէջ։ Դիւրթ չէ ասիկա, ՓՈՐՁ ԴԱՍԱՏՈՒ մ'է որմէ կրնայ գաղղիերէն սովրիլ թէ՛ դպրոցական աղան և թէ՛ գործի տէր անձը։

Գիրքս անհաւատալի կերպով ածան

3 ՂՐՈՒՇ

Դպրոցներու և մեծաքանակ գնողներու
ԴՈՀԱՅՈՒԹԻՒՆ ԶԵՂՉ

Կը ծախուի «Մանզումէ»ի խմբագրատունը և խմբագրատան դրան կից ՎԱԹԱՆ դրատունը։

Գաւառներէ պէտք է 20 փարա աւելի ղրկել։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷԻՆ
ՕՍՄԱՆԻՑԵԷՏԷՆ
ԵՐԳԱՆՄԸՇ ՎԷ ՖԻԼԹՐԷԼԷՆՄԻՇ
ԷՆ ԱԼԷԱ

ԶԷՅԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐԸ

Մէնէքչէ բաեիւալը Օսմանը միւրեքքէպլերի վէ սարիէ մուխթէրիի կիրիտի Աբմէտ Շէվգը պէյ թարաֆընտան պու տէֆա իսթիրա իսիլէն «ֆիլթրէ» ալէթի վասթասը իլէ, ուսուլը ֆէննիսի տարէրսինտէ երգանմը վէ սիզիլիմի վէ միտէի իսլալ իտէկէք հէր նէվի մէվատը էճնէպիյէտէն արի վէ պէրի գրլընմըշ խալիս վէ նէֆիս զէյթուն եաղլարը մէվգը ֆիրուխթա վաղ օլունմուշ տրը։

Պունուն խիլաֆընը ֆէննէն իապաթ իսէնլէրէ՝ իմալաթխանէ թարաֆընտան 50 օսմանլը լիրասը վէրիլէճէէն տախի թէահհիւտ օլունուր։ Ինչպէս եաղլարը կէրէք նէֆասէթինի վէկէրէք ֆիսթաճա էհվէնիյէթինի թէճրիպէ իթմէք խթէէն էրպասը մէգաա՝ տէրունտէ աթիգ եարբմ գրեէ զէյթուն եաղընը հավի վէ չիչէնն աղը մուխթէրի կիրիտի Ամէտ Շէվգը մէտորի իլէ մէմհուր գաբաը չիչէլէրէն պէտէր ասէտի 5 ղրուշ ֆիեսթլա սաթըլմագտա տրը։

Եաղ իսկէլէսին։է 29 Նիւմէրօլու Նիգօլաքի Բաքատօքոլօնդն մաղազասընա միւրաճաաթ պուլրուլմասը իլան օլունուր։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵԹԷՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵԹԷՆԱՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Սինկէրի ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ յարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

Սինկէրի ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներու մէջ 400է աւելի չքագրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Այն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, Սինկէր մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MFG. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՑԹԻՋ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արևելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սերայի Լիսէին դիմաց։ Գալաթա՝ Գարաքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաճիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՇԹԻՒԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖԻ. 75000000

1899աա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» » եանկըն » » »		460,267,203
» » » » բրիմի »		1,433,965

Էօմիւր էսքիլէրն վէ չօճուգլար իչիւն միւթէխիլ չէրաթի իլէ սիկուրթա ազտ իտէր։

Եանկըն էսքիլը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ազտ իտէր։

Նէֆէյսի էսքիլերը մալ, էմրանը նագտիպէ վէ վաքթ սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսսէտարարանա՝ 1896աա 18½%, 1897աէ 18%, 1898աէ 18%, 1899աա 16% թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տրը։

Շիրքէթին Պանքէրլերը՝ (Էքսպատրիատ Լիոնարտաս, Լիոնարտաս Սոֆեատա) Գրէտի Լիոնէ, Անկլօ Աւստրիան Պանգ, Պանգ Նասիոնալ Պիլկար։

Թաշրալար իչիւն միւսաիպա վէ միւթէպէր քէֆալէթլի ամէնթլեր արանրլարյոր՝ Թիւրքիա իչիւն ումմանի ամէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Մէր թէպանի սօգագ ճէփիտխան

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

ՏԻԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒՆ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշ, Մեծ Նոր Խանի մէջ, վարի յարկ, Թիւ 47։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարումներովը ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մեծաքս երիզ, լէմտն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, մնտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրատներ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւնը, և չատ մը ՅԱՆԹԷՋԻ ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն դժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։

ՈՒԷՍՏԵՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԷՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍՏՑԼԻ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆԴՐԱՏԱ
1851Տէ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարրն մէճմուի	Ֆունտ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասրլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեսմիլէն Թէէսիյէ օլունմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահէճ Գաբու, Անանիատի Եան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իչկիւզար վէ միւթէպէր ամէնթէլէր արանրլագտա տրը ԻՒԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարրն սերմայէսի հասրլաթընա նիսպէթէն 100% օլտուղը հալտէ Ուէսթրընքի 125% տիր։ Իմէթ պու հագիգաթ Ուէսթրընը բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իթիբարմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ԳՐՊԱՆԻ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՏԱՁԿԵՐԵՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

Դէէց Վ Ի Զ Ա Ն Թ Ա Լ

Այս բառարանը կը գերազանցէ մինչեւ հիմա հրատարակուած այս կարգի աշխատութիւններուն ամէնքն ալ։ Հեղինակը արդէն մոնագէտ երկու լեզուին ալ, ձեռնհասօրէն խմբագրած է այս բառարանը, ուր ամէն տաճկերէն գործածական բառ իր գաղղ. հոմանիշը ունի յատակ ու մեկին. խճդումները որոնք չատ անգամ կը շուարեցնեն բառակրկիտները ու բառին իմաստը կը կորսնցնեն, մուտ գտած չեն այս եզական բառարանին մէջ, որ տաճկերէնի և գաղղ.ի հետ գործ ունեցող ամէն անձերու անհրաժեշտ է։ Ո և է թարգմանութիւն, ըլլայ բժշկական, գրական, դատական կամ առեւտրական, այս բառարանին օգնութեամբ անմիջապէս կրնայ կատարուիլ։ Գործի մարդիկ և դպրոցականներ մանաւանդ, որոնք անմիջական հոմանիշ մը կ'ուզեն ո և է տաճկերէն բառի մը, մէկ դիմումով կը գտնեն զայն այս բառարանին մէջ։ Գինը 10 դրուշ, անհաւատալի ըսուելու չափ ածան։ Կը ծախուի «Մանզումէ»ի խմբագրատունը և խմբագրատան դրան կից Վաթան դրատունը, ինչպէս նաեւ ամէն թուրք գրավաճառներու քով։ Մածաքանակ գնողներու զեղչ։ Դաւառներէն պէտք է 2 ղրուշ աւելի ղրկել։

ՄԻԻՔԹՄԷԼ
ԳԸՐԱԷԹԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Մանալը ֆիրուխթը «Իրֆան քիթիպանէսի», Պապը Ալի ճիվարընտա, Համիտիյէ ճատտէսի Ն՝ 66

Սարի գրաէթլերին հիչ պիրիսիյէ զրյաս գապուլ իթմէյէճէք սերէճէտ միւքէմմէլ օլուպ մէքթէպէրաէ թէտրիս օլունմագ իւզրէ պիլիասա չօճուգլարընը օգուտլարընը թէօրիկ իւէ պէրապէր միւնտերիճաթընան իսթիֆատի քիւլիյէտ պուլունմագ իւզրէ թէրթիպ օլունմուշ տրը։ Կայէթ սատ իպարէլէրէ հարֆլարը գալընը վէ ինճէ միւրէթթէպ օլարագ գարշըլարընա եէնէ այի ճիմէլէր բուգգա հուրուֆգրլա թէքրար տէրճ օլունմուշ վէ պու սայէտէ չօճուգլարընը գրրաէթէ պէրապէր բուգգա եաղըլա եաղըլան իպարէլէրէ ալըշմալարընա սուհուլէթ վէրիր։ Ինչպէս քիթապը մուֆիտի ուսում մուալիմ էֆէնտիլէրին թէարիս էյլէմէլէրինէ թավսիէ օլունուր։

ՅԻՑԱԹԸ ՊԻՐ ՂՈՒՐՈՒՇ ՏՐՐ

Թաշրասան սրբարը գապուլ օլունուր վէ թօքսան իյթիրա իտէնլէրէ սքենթօ իտիլիր։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ
ՏՈՔԹ. Վ-Մ. ՀՆԴԼԵԱՆ
Ս.ՏԵՓԱՆԱԲՈՒՆ

Ի դիւրութիւն իր հեռաւոր թաղերու յաճախորդաց, դարմանատունը փոխադրած է Թիւնէլիի մօտ՝ Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 454, Ռուսական հիւպատոսարանին կից՝ նոր աքարթմանը, ուր ըստ առաջնոյն՝ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն մինչեւ ժամը 5 (Ը.Ե.)։

Առաւօտները կը շարունակէ ընդունիլ իր բնակարանը ԻՍԿԻՏԱՐ, ինչպէս նաեւ Գ. և Շբ. առաւօտները ի Գումգապու. Զարիֆեան դեղարանը։

ՏՕՔԹՕՐ
Մ. ՃԷՎԱՇԻՐԱԻ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՆԱՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԺԻՇՏ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ
ԼՈՆԴՈՆ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Միրքէճիսէ քեսին (ճէզախանէ-Թիւրքիէ) եէվմը քիւչատնան պէրի կէօսթէրտիյի խիթիզամ վէ տրգգաթան վէ իհզար օլունան քեսֆիֆէի էսվիյէնին խալիսիյէթ վէ էհվէնիյէթինէն տօլայը չէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիսալ օլմագ չէրէֆինի իպրազ իթմիշ տիր. պու տրգգաթ վէ իհթիմամա մունզամ օլան թէհարէթի վէ նէզաֆէթի մէսելէսի քի էճզախանէլէրճէ ասլ նազարը էհէմմիյէթէ պէլնաճագ մէվատտան պայլրճասը տրը. ամէնին միւսէլլէսի վէ տեվմիրը բէսիրլէնին տախի մուսատտագ օլտուղը իւզրէ պուրատա քեմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսիսէն պէքլէնիլէլ չու խրատմամը միւսթահսէնէլէ պիր իլավէի ինսանիյէթ քեարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսինէն չմտիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիրճիմէ զուէֆիպի խասթէկան մէճճանէն թէտավի իթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազրմէ տախի քեզա պիրա իւէրէթ իթա իտիլմէք կիպի իսթիյար օլէնան ֆէտատ-քեարլըգլար նազարը տրգգաթա պլընանագ օլուր իսէ, պու էճզախանէնին իսթիհսաը մէնֆաաթտան զիյատէ հէմճինմէ խրատմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթբէրվէրի իւզրինէ թէէսիս իտիլմէ օլուղը տէրեսի իտերիյէթ չու թատատ օլէնան հիմէմթի մասրուֆէտէն նազի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրգգրատա գաթը տէրեճամ իտերէք, պու կիւնքի մերթէպէի իրրազ էյլէմիշ վէ պու եիւզտէ տէ էրպապը միւրաճաաթրն մէնմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթրպպանրն տախի իսօշնուտիսինի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէզգիւր էճզախանէտէ քեաֆիֆէի իլէ վէ էմրազատա քեսպը իսիթիսասը թամ էյլէմիշ մէչահիրը աթրպպա հէր կիւն էվգամը մուայէնէտէ հազրը պուլունաբգլարը կիպի զիւքիւր ու իւնամ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտէ պուլունան ալէաթ վէ էտվաթը ֆէնն նիյէսինրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկճանմէ տէնիլմէյէ չայան (թանիլիսանէ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէրը Մէնիյէտէն էվրօբատա տօքուզ սէնէ թահսիլ իթտիրիւտիքտէն սօնրա իւք տէֆա օլարագ քիմիական տիբլիոմասընը իհրազ իւէ չէհրիմիզ ավատէ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թրպիէի Շահանէ քիմիական մուալլիմիրինտէն Տօքթօր Ամէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիսար վէ քիմիայէթինէ թէսիլիմ իտիլմիշ տիր. մուամիլէյէրին ֆէնը Թանիլուէքի իգթիսարը պուրատա նասրլ մալիում իսէ, էվլրօբաճատա օ տրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյէ պէտէրը ինսանատա միւհթաճը թանիլի հէր նէ վար իսէ, անը քեմալը իհթիմամ իւէ պիթթանիլի աթրպպաեա իհզար վէ պիհայէն ալէյէ աթրպպայի մուամիլէյհիմին իյէրինի պիր գաթ տահա թէսէնիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպամի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլէտ թանիլի վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 8—8

գործը այս տեսնելով իրարու նայեցան փսփսալով։

—Ցանցաւոր է։

Գնդապետը երբ իր աղջկան դէմքը տեսաւ, ինքզինքը չկրցաւ զսպել և թաշկինակը աչքերուն տարաւ։

Տր. Ռօլիէ դիակին վրայ ծռեցաւ ու հատու գործիքը կուրծքը մխեց։

Բօպէր սարսռաց։ Առաջուընէ աւելի էր իր յուզումը. Կարծես գինովցեր էր. ետին գանուող ծառի մը կռթնեցաւ վար չիյնալու համար։

Ո՛չ Պ. Սօթառը, ո՛չ ալ Պ. Հիւկէն աչքերնին չէին զատեր անկէ, անոր յանցաւոր ըլլալուն վրայ վստահ։

Ամէն ատենէ աւելի, հիմա ահաւոր էր լռութիւնը։ Տոամը տաժանելի կերպով կը ճնչէր ներկաներուն վրայ։

Ցանկարծ Տր. Ռօլիէ ցուեցաւ, ու ձեռքին մէջ անձեւ առարկայ մը երեւցաւ ալտի մէջ թաղուած։

Պ. Հիւկէն ալ բժիշկին ու Պ. Սօթառին մօտեցաւ և երեքին մէջ խօսակցութիւն մը դարձաւ, կարուկ, անորոշ ու ցած, որմէ եաք Պ. Հիւկէն անկարծ պոռաց.

—Պարոն կոմս Տը Մարսէյ...

Բօպէր ճչուած, մտածումներու մէջ խեղդուած, գլուխը վեր առաւ ապշած, ու անգիտակցօրէն կրկնեց.

—Պարոն կոմս Տը Մարսէ՛յ... Այսպէ՛ս կը կոչէին հիմայ զինքը, զոր քանի օրէ ի վեր «ամբաստանուած» միայն կը կոչէին։

—Պարոն կոմս Տը Մարսէ՛յ, ըսաւ նորէն Պ. Հիւկէն, հաճեցէք մօտենալ։

Այն ատեն երկուքը, գնդապետը և Բօպէր, ամէնքն ալ առաջ անցան։

Պ. Հիւկէն Տր. Ռօլիէի ձեռքէն առնելով առարկան։

—Մանի՛ մը, պոռաց։ Կորսուած մանին է արդեօք, նայեցէք։

—Այո՛, այո՛, ըսաւ միայն գնդապետը ուրիշ խօսք չկրցաւ ըսել։

—Մանի՞ն, ըսաւ Բօպէր։

Ու դողդղալով պոռաց.

—Ամէ՛ն, կը տեսնէք կոր հիմայ որ գող մը չե՛մ ես։

—Բօպէ՛ր, պոռաց գնդապետը հոգին սեղմուած։ Բօպէ՛ր... ներէ՛ ինծի... ներէ՛ Անոր...

Իրրեւ ամբողջ պատասխան, երիտասարդը անոր թեւերուն մէջ նետուեցաւ։

Այս միջոցին տասը քայլ անդիէն ձայն մը պոռաց։

—Անմե՞ղ։

Ճիչ մը պատասխանեց անոր։

Ամէնքն ալ ետեւնին դարձան և Էլիզը տեսան որ գոյնը նետած, զգլխած կը մարէր։

Տեսան նաեւ Արիչիթան որ վայրենի ածի մը պէս թուփերուն մէջէն ցատկեց կրկնելով.

—Անմե՛ղ մի։

—Մանին գողցուած չէր։ Օր. Տը Սոլթրէյ կլեր էր։

Արիչիթա կատաղօրէն մռնչեց.

—Ուրեմն անմեղ է հէ՞ սա մարդը... Տիրուհիս վրէժը չի՛ պիտի լուծուի... Չի՛ պիտի լուծուի... Գնդապետ, Բօպէր... դատաւորներ... կ'անիծեմ ամէ՛նդ ալ։ Կիմանա՞ք, կ'անիծե՛մ ձեզի... Եւ մահուան անէծքովը կ'անիծեմ...

Ու մէ՛կ ոստումով բացուած խորունկ փոսին մէջը ցատկեց։

... Զայներ մը լսուեցան. մարմինն էր որ պատերուն կը զարնուէր ինկած ատենը։

Քանի մը վայրկեան գերեզմանափորները վեր կ'ելլէին՝ ձեռքերնին բռնած Արիչիթային անշարժ մարմինը։

Տօքթօրը մօտեցաւ, ու Արիչիթային վրայ ծռեցաւ.

—Մեռած է, վճռեց։

Նոյն վայրկեանին Էլիզ ինքզինքին եկած Բօպէրին երեսն ի վեր կ'ըսէր.

—Ամէ՛ն, անմե՛ղ, անմե՛ղ ես դուն...

—Լռէ՛, պատասխանեց Բօպէր, գերեզմանն ենք։

Գնդապետը անոնց մօտեցաւ.

—Եկէ՛ք տղա՛քս, ըսաւ յուզուած ձայնով մը։ Եւ աւելցուց.

—Ամէ՛ն, զո՞ւր տեղը ո՞րքան տառապեցաք...

—Կ'ազատիմ հօրեղբայր, մի՛ յուզուիր..., ըսաւ Էլիզ իր թովիչ քաղցրութիւնովը։

Այն ատեն անորոշ շեշտով, մէ՛կ չունչով մը, մէ՛կ բառով մը՝ որուն մէջ կը պատկերանային մինչեւ հիմայ կրած տառապանքներուն կսկիծը, գընդապետը պոռաց.

—Օ՜հ նախանձութիւնը...։

Ու իր գլուխը ծածկեց ձեռքերուն մէջ։

ԳԼ.

Գնդապետ Սոլթրէյը բաւական ինկած, տիրացած էր ալ։ Դէմքին վրայ քիչ մը կենդանութեան հետք կար, և սակայն քանի մը օրէ ի վեր ան ալ վերցեր է։

Իր աղջիկին խենդ նախանձոտութիւնը սիրտին դպած էր։

Երկու օր էր, որ իր սենեակը քաշուած կ'ապրէր և ո՛չ մէկը կրնար կոր խոովել այս մենութիւնը։

Դէեակը՝ ուր Բօպէր ալ կը բնակէր, սուգի մէջ էր և գնդապետը, Բօպէր ու Էլիզ ամէնքն ալ զատ զատ կը ճաշէին։

Երրորդ օրը գնդապետը Բօպէրին և Էլիզին մարդ ղրկեր էր որ հաւարանը գան։ Բօպէր և Էլիզ զատ զատ հասան յանձնարարուած տեղը։

Գնդապետը հոն թաղուած էր իր այն մեծ թիկնաթոռին մէջը, զոր իր նախահայրերը գործածեր էին։

Երկուքին ալ ներս մտնալը տեսնելուն պէս, ոտքի ելաւ ու բազուկները ղղածգօրէն բանալով

—Տղա՛քս... պոռաց։

Գորովոտ, խոչո՛ր համբոյրներով պագաւ երկուքն ալ, և ետքը բարձ ձայնովը շարունակեց.

—Ես որոշեցի ամէն բան, և ամուսնութիւնը տասնհինգ օրէն պիտի ըլլայ...

—Մեր ամուսնութի՛ւնը..., ըսին երկուքը մէկ զարմացած։

—Այո՛, ըսաւ գնդապետը, և ասով իմ պարտքս կատարեցի, և տուն-տեղ ալ պատրաստել պիտի տամ ձեզի համար։

—Հօրեղբա՛յր...

—Գնդապե՛տ...

—Միայն, տղա՛քս, կը փափաքիմ միասին կենակցիլ... բայց եթէ ուզէք։

—Ուզե՞նք մի՛...

Էլիզ համբուրեց զայն ուժգին։

—Այո՛, գիտե՛մ գնդապետ թէ կը սիրես զիս... ինչպէս դո՛ւն ալ, չէ՞ Բօպէր...

Երիտասարդը յուզուած հոգիով կը սեղմէր անոր ձեռքը։

—Որոշեցի որ Ալժէրի երթանք... չարունակեց գնդապետը։ Արդէն կը զգամ որ ալ հանգիստ չի՛ պիտի կրնամ ապրիլ հոս։

Այս խօսքին վրայ, երկուքն ալ, ծունկ չոքեցան գնդապետին առջեւ՝ ըսելով.

—Օրհնէ՛ մեզի հայր։ Քու զաւակներդ ենք մենք։ Ո՛ւր որ երթաս քեզի հետ պիտի գանք։ Ո՛ւր որ ըլլաս, մենք ալ հոն պիտի ըլլանք... օրհնէ՛ մեզի հայր։

Գնդապետը նորէն համբուրեց զանոնք և ոտքի ելան։

—Քանի որ մինչեւ հիմա այսքան անձնուիրութիւն և յարգանք ունեցաք խեղճ ծերի մը համար, ուրեմն ընդունեցէք նաև անոր վերջին մէկ աղաչանքը։ Շնո՛րհ մը պիտի ընէք պարզապէս անոր։

—Ըսէ՛ հայրիկ, չո՛ւտ ըսէ ինչ որ կը փափաքիս։

—Թող ձեր երկրորդ տղուն անունը Տը Սոլթրէյ ըլլայ։

—Պատիւ՛ս վրայ, վե՛րջնապէս խօսք կուտամ քեզի հա՛յր։

Թարգմ. ՇԱՀԻՆ

ՎԵՐՋԱՑԱՒ